

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА

ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА БІЗНЕС-ЕКОНОМІКИ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Чжу Кесінь

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
ОБОРОТНИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА

Спеціальність: 051 «Економіка»

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Кваліфікаційна робота
на здобуття освітнього ступеню магістра

Науковий керівник

_____ В.А. Омеляненко

доктор економічних наук, професор
кафедри бізнес-економіки та
адміністрування

« ____ » _____ 2024 року

Виконавець

здобувач вищої освіти групи 562і

朱可欣

_____ Чжу Кесінь

« ____ » _____ 2024 року

Суми 2024

**СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені А.С.МАКАРЕНКА**

Інститут, факультет Фізико-математичний
Кафедра Бізнес-економіки та адміністрування
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 051 Економіка
Освітньо-професійна програма Економіка

ЗАТВЕРДЖУЮ
**Завідувач кафедри бізнес-економіки
та адміністрування**

_____ д.е.н., професор Божкова В.В.
«__» _____ 2024 р.

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

Чжу Кесінь

1. Тема роботи: «Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства»

Керівник роботи: доктор економічних наук, проф Омеляненко В.А.

Затверджені наказом від «__» _____ 202_ року, № _____

2. Строк подання студентом роботи «__» _____ 2024 р.

3. Вихідні дані до роботи:

мета дослідження: є аналіз структури та структури оборотних коштів підприємства та показників, що свідчать про ефективність їх використання; визначення шляхів підвищення ефективності використання оборотних коштів.

об'єкт дослідження: оборотні кошти "ІТК Автоматик Груп".

предмет дослідження: комплекс теоретичних, методологічних і практичних проблем, пов'язаних з ефективним використанням оборотних коштів підприємства.

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити):

Розділ 1. Поняття оборотних коштів, їх характеристика та роль у діяльності підприємства

Розділ 2. Аналіз стану та використання оборотних коштів підприємства

Розділ 3. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства

5. Перелік графічного (ілюстративного) матеріалу (із чітким зазначенням обов'язкових складових): робота містить 11 таблиць і 9 рисунків.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1.	Омельяненко В.А.		朱可欣
2.	Омельяненко В.А.		朱可欣
3.	Омельяненко В.А.		朱可欣

7. Дата видачі завдання «__»__ 202__ року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітки
1.	Вибір теми магістерської роботи, ознайомлення з науковою літературою за темою дослідження		виконано
2.	Обговорення та затвердження теми магістерської роботи та наукового керівника на засіданні кафедри, наказом ректора університету		виконано
3.	Отримання консультації в керівника, накопичення матеріалів для написання теоретичної частини дослідження, розробка плану роботи, визначення об'єкта, предмета, мети, гіпотези, завдань дослідження, критеріїв оцінювання		виконано
4.	Робота над теоретичною частиною магістерської роботи, аналіз літературних джерел. Розробка та апробація методики дослідної роботи		виконано
5.	Подання теоретичної частини магістерської роботи для першого читання науковим керівником		виконано
6.	Усунення зауважень, урахування рекомендацій наукового керівника щодо першого розділу роботи.		виконано
7.	Подання другого розділу експериментально-дослідної частини магістерської роботи на перевірку науковому керівнику		виконано
8.	Подання третього розділу методологічної частини магістерської роботи на перевірку науковому керівнику		виконано
9.	Урахування рекомендацій наукового керівника, збагачення роботи додатковими дослідженнями, підготовка загальних висновків		виконано
10.	Доопрацювання магістерської роботи з урахуванням рекомендацій після передзахисту		виконано
11.	Подання магістерської роботи науковому керівнику та рецензенту на підготовку відгуку та рецензії, подання електронної версії магістерської роботи		виконано
12.	Подання на кафедру остаточного варіанта магістерської роботи, переплетеного та підписаного магістрантом, науковим керівником і рецензентом		виконано

Науковий керівник _____ д. е. н., проф. Омельяненко В.А.
(підпис)

Здобувач _____ 朱可欣 _____ Чжу Кесінь
(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ПОНЯТТЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ, ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА ТА РОЛЬ У ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1 Сутність, склад і структура оборотних коштів	7
1.2 Класифікація оборотних коштів	13
1.3 Визначення потреби в оборотних коштів та їх нормування	19
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ СТАНУ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА	23
2.1 Характеристика підприємства	23
2.2 Аналіз стану, динаміки та структури оборотних коштів	31
2.3 Аналіз джерел фінансування оборотних коштів	33
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА	35
3.1 Напрями підвищення ефективності використання оборотних коштів	35
3.2 Розрахунок загальної потреби в оборотних коштах	42
3.3 Планування показників стану та використання оборотних коштів	49
ВИСНОВКИ	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58

ВСТУП

З точки зору ринкових відносин оборотний капітал має дуже високу цінність, оскільки є важливим чинником, що визначає прибуток підприємства. Також важливою є здатність правильно управляти оборотним капіталом, розробляти та впроваджувати дії, ефективні для обмеження надмірної продуктивності та прискорення оборотності оборотного капіталу. У разі ефективного управління власними та чужими оборотними коштами підприємство може досягти розумного економічного стану, баланс за доходами та рентабельністю. У цій ситуації неможливо заперечити важливість і актуальність проблеми складання аналізу оборотних коштів. Оборотні кошти разом з основними засобами організують діяльність підприємства. Немає оборотних коштів, немає роботи.

Внаслідок високої інфляції продовжує зростати потреба підприємств у власних оборотних коштах через подорожчання сировини, тобто планових резервів, які підприємства повинні накопичувати. Отже, для того, щоб підприємство могло управляти своєю фінансово-господарською діяльністю, воно має керувати наявністю власних оборотних коштів у господарському циклі та їх цільовим використанням.

Методологічні підходи до аналізу наявних матеріалів, а особливо ефективності їх використання, містяться в працях багатьох авторів. У своїх роботах І. А. Бланк, О. М. Бандурка, А. Г. Загородній, А. М. Поддерогіна, Г. А. Семенов, М. О. Панкова, О. . .

Об'єктом дослідження дипломної роботи є оборотні кошти "ІТК Автоматик Груп", а предмет дослідження є комплекс теоретичних, методологічних і практичних проблем, пов'язаних з ефективним використанням оборотних коштів підприємства.

Метою магістерської статті є аналіз структури та структури оборотних коштів підприємства та показників, що свідчать про ефективність їх

використання; визначення шляхів підвищення ефективності використання оборотних коштів.

Щоб досягти своєї мети, виконайте такі завдання:

- розглянути економічне значення оборотних коштів;
- визначити основні елементи аналізу ефективності використання оборотних коштів;
- аналізувати структуру та склад оборотних коштів підприємства;
- проведення аналізу ефективності використання оборотних коштів підприємства;
- розробити методи підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства;
- проаналізувати економічний потенціал потенційної реалізації заходів.

У діяльності використовуються традиційні методи та техніки фінансового аналізу: горизонтальний та вертикальний аналіз; аналіз абсолютних і відносних результатів (чисел) і середніх величин; порівняльний аналіз; класифікація; аналіз тенденцій; економіко-мат.

Теоретичною тематикою дослідження є нормативно-правові акти, положення, директиви, звичайні положення, положення, правила внутрішнього розпорядку, бухгалтерський облік та фінансова звітність підприємства.

Основою дипломної роботи є інформація про діяльність підприємства ТОВ «ІТК Автоматик Груп» (бухгалтерський баланс (звіт про фінансовий стан) (форма №1); звіт про прибутки та фінанси (звіт про сукупний дохід) (форма №1) та інша інформація).

РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ, ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА ТА РОЛЬ У ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність, склад і структура оборотних коштів

В економічній літературі існують різні способи визначення сутності оборотних коштів. Деякі економісти пояснюють їх трактування як «робота», «матеріальні блага», «гроші в обігу».

У зарубіжній економічній літературі деякі автори під оборотними коштами розуміють оборотні активи за вирахуванням короткострокових зобов'язань. Це визначення оборотного капіталу.

Окрім основних фондів, для діяльності компанії важливий також розмір оборотного капіталу [10].

Оборотні фонди являють собою сукупність коштів, призначених для створення виробничих і розподільчих фондів, а також для забезпечення їх стійкості.

На виробничій дільниці задіяні оборотні виробничі фонди. Знаходиться в трудових ресурсах (матеріали, матеріали, нафта та ін.), Частина трудових ресурсів у вигляді швидкопсувних товарів малої вартості і входить до складу виробничих запасів, напівфабрикатів, готової продукції. Результати самого виробництва є також індикатором майбутніх витрат, необхідних для виробництва нового обладнання, пов'язаного з підготовкою до роботи в галузях року, і розробкою нових заводів і підрозділів виробництва і т.д.

Інша частина оборотних коштів — це оборотні кошти. Вони не беруть безпосередньої участі у виробництві, їхня мета — забезпечити ресурси для процесу змін, підтримувати розподіл ресурсів компанії та досягти єдності виробництва та змін. Кошти в обігу відображаються в готовій продукції та грошових коштах.

Однак у фінансовому методі бухгалтерського обліку необхідно розуміти категорії зобов'язань, які відрізняються за активами, використовуючи різні принципи, визначені підприємством.

До оборотних активів відносяться лісоматеріали, незавершене виробництво, швидкопсувні товари, трудомістка продукція, готова продукція, тваринництво і корми, майбутні витрати, а до оборотних активів – готова продукція у вигляді товарів, матеріалів, грошей і кредитів. Це означає, що оборотні кошти та оборотні кошти є абстрактними поняттями, а оборотні активи є еквівалентами їм у бухгалтерському обліку, оскільки відповідно до національного закону (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» оборотні активи — це грошові кошти та їх еквіваленти, не обмежені у використанні, але з іншими активами, які розглядаються для продажу та споживання протягом операційного циклу або протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Кошти на утримання, як правило, є фінансовою складовою між оборотним капіталом і оборотним капіталом, поточними активами та, у бухгалтерському обліку, поточними активами.

Оборотні активи (оборотні активи) об'єднуються в однотипні економічні групи, які називаються елементами.

Основними складовими оборотного капіталу є: кредити, дебіторська заборгованість, поточні фінансові інвестиції, грошові кошти та їх еквіваленти, майбутні платежі та інші (табл. 1.1) [11, с. 138].

Таблиця 1.1

Елементи оборотних коштів

Оборотні кошти	Запаси	Виробничі запаси	Сировина
			Основні матеріали
			Допоміжні матеріали
			Покупні напівфабрикати
			Куповані вироби
			Паливо
			Тара
			Запасні частини
			Малопічні та швидкозношувані предмети
			Тварини на вирощуванні та відгодівлі
			Незавершена виробництво
	Готова продукція	Готова продукція на складі	
		Готова продукція в дорозі	
	Товари		
	Дебіторська заборгованість	Векселі одержані	Відсоткові векселі
			Безвідсоткові векселі
		Заборгованість за товари, роботи, послуги	Заборгованість покупців за реалізовану їм продукцію
			Товари для перепродажу
		Заборгованість за розрахунками	Переплачені податки, платежі до бюджету
		Видані аванси	
		Нараховані дивіденди	
		Відсотки, роялті, що підлягають отриманню	
		Інша заборгованість	
Поточні фінансові інвестиції	Ринкові цінні папери		
	Казначейські векселі		
	Депозитні сертифікати		
	Інші цінні папери		
Грошові кошти та їх еквіваленти	В касі підприємства		
	На банківських рахунках в національній чи іноземній валюті		
	В дорозі		
	У формі грошових документів та виставлених акредитивів		
Витрати майбутніх періодів	Наперед сплачена орендна плата, страховка		
	Наперед сплачені рекламні послуги		
	Вартість оборотних коштів, що не належать до попередніх видів		
Інші оборотні кошти	Вартість оборотних коштів, що не ввійшли в попередні елементи		

Запаси включають виробничі, незавершене виробництво, готову продукцію та виробничі запаси.

Сировина - це сировина, яка надійшла на підприємство, але ще не перероблена і не використана: сировина, основні і допоміжні матеріали, готова продукція, часткові вироби, паливо, тара, деталі, малоцінні та швидкопсувних товарів, у тому числі: призначені для виробництва товарів, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробничих та адміністративних потреб.

Сировина потребує праці, щоб перетворитися на товар.

Основні матеріали - шляхом певної обробки вони перетворюються на готову продукцію (вироби), допоміжні матеріали не входять до складу готового продукту, а входять до його складу або надаються йому, оскільки він має якусь користь. Готова продукція – це та, яка спочатку була оброблена, але повинна бути завершена, щоб стати готовою продукцією. Побічна продукція – кінцева продукція, отримана з інших галузей і використовується на стадії складання готової продукції. Тара призначена для пакування готової продукції, запасних частин для ремонту основних засобів. Малоцінні та швидкопсувні товари не використовуються більше одного року або протягом звичайного бізнес-циклу.

Готова продукція - продукція, виготовлена на підприємстві для продажу та відповідає технічним умовам і умовам якості, визначеним у договорі та іншим правовим положенням, а також інша продукція, яка поставлена, але ще не оплачена.

Запаси – це майно, яке суб'єкт бухгалтерського обліку купує та зберігає для перепродажу.

Дебіторська заборгованість - гроші, які винні компанії за товари, роботи, послуги та виставлення рахунків бюджет, авансові платежі тощо. Позики поділяються на такі види: банківські рахунки, рахунки на товари, будівельні роботи, послуги; кредитний рейтинг.

Дебіторська заборгованість - заборгованість покупців, постачальників та інших осіб за поставлену продукцію, забезпечена вексями. Дебіторська

заборгованість по торговельній діяльності, працівникам і послугам – це суми, що підлягають заборгованості клієнти та постачальники за продукцію та товари, придбані ними для перепродажу (за винятком дебіторської заборгованості, забезпеченої векселями). Постачання продукції в кредит сприяє збільшенню обсягів реалізації, але при цьому існує ризик неповернення кредиту, тобто утворення безнадійної заборгованості.

Звичайні фінансові інвестиції – це інвестиції, які можна легко здійснити та підтримувати протягом періоду не більше одного року. Типові інвестиції включають переказні векселі, векселі, депозитні сертифікати та інші цінні папери.

Грошові кошти та їх еквіваленти в обох валютах, що зберігаються в казначействі компанії, на банківських рахунках у національній або іноземній валюті, відповідно до обмінного курсу та характеру фінансових документів.

Майбутні витрати – витрати, понесені протягом звітного періоду, на наступний розрахунковий період, наприклад, оренда, страхування, рекламні послуги тощо. Ці витрати відрізняються від виконаної роботи тим, що виконуються одноразово або в короткий проміжок часу і не відразу, а поступово додаються до собівартості виготовленої продукції.

Інші оборотні кошти - це оборотні кошти, які не входять до його складу їх типи перераховані вище, і відображаються в їх сумі.

Використання оборотних коштів підприємства пов'язане з особливостями структури його операційного циклу. Робочий цикл - це час одного повного циклу із загального циклу гроші, коли їх види відрізняються.

Оборотні кошти представлені у вигляді грошових коштів, запасів сировини, матеріалів, незавершеного виробництва і готової продукції. У видавничій справі операційний цикл називають середнім час між купівлею капітального активу та отриманням грошових коштів за реалізовану продукцію. Іншими словами, для операційного циклу виробничих фірм є середньоперіодним, необхідні, щоб перетворити гроші на прибуток для бізнесу. Трансформація цього обороту показана на рисунку 1.1 [11, с. 140].

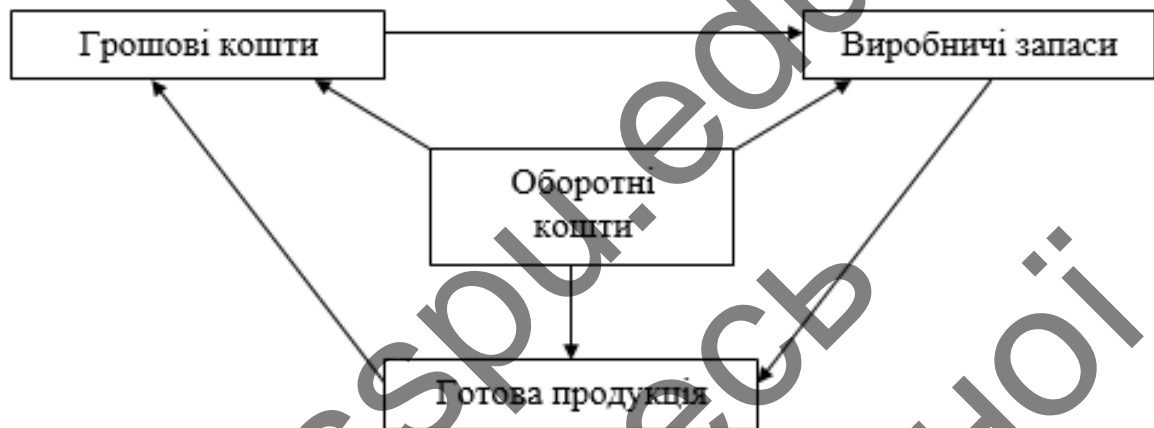

Рис. 1.1. Рух оборотних коштів протягом операційного циклу

На першій стадії — стадії обігу — оборотні кошти у грошовій формі (гроші та їх еквіваленти) використовуються для придбання сировини, матеріалів та інших ресурсів.

На другій стадії - фазі виробництва - ця сировина йде на виробництво і переробку, поступово перетворюючись на запаси готової продукції.

Третій етап - етап розподілу - починається з моменту надходження готової продукції на склад підприємства і закінчується виручкою від реалізації продукції (активом може бути поточний стан готової продукції, борги, гроші).

Найважливішим аспектом управлінського циклу (виробничо-господарського) є його тривалість, яка впливає на розмір, структуру та ефективність використання оборотних коштів. Розмір оборотних коштів залежить від характеру та обсягу виробництва, оптимальної системи матеріально-технічної безпеки, рівня організації виробництва та праці тощо.

Склад оборотного капіталу — це сукупність окремих компонентів оборотного капіталу та оборотних коштів. Створення оборотного капіталу в різних секторах економіки може приймати різні форми.

Склад оборотних коштів — це питома вага вартості окремих складових оборотних коштів і фондів обігу в загальній сумі оборотних коштів. Склад

оборотних коштів суттєво відрізняється в окремих галузях економіки. Це залежить від структури і структури собівартості продукції, методів забезпечення матеріальними цінностями, методів реалізації продукції (виконаних робіт, наданих послуг), статистики [12].

Якщо ми думаємо про формування оборотного капіталу в певних галузях промисловості, ми повинні пам'ятати, що у вугільній промисловості велику частину займають майбутні витрати. Це пояснюється відносно високими витратами на підготовку перед видобутком корисної копалини (планування майбутньої розробки, видобуток, підготовка шахти тощо).

У легкій і харчовій промисловості одним із аспектів є висока довговічність продукції. Тому питома вага оборотних коштів у запасах сировини та основних матеріалів висока.

Механічна обробка і металургія характеризуються трудомісткістю, трудомісткістю виробництва і робочим часом. У цій галузі оборотний капітал дуже важливий для виконаної роботи.

У нафтохімічній промисловості значна частина оборотних коштів інвестується в імпортні товари. Пояснюється це тим, що термін служби техніки в цій галузі недовгий і значна частина виробленого продукту спрямовується на замовника.

1.2. Класифікація оборотних коштів

Оборотний капітал підприємства класифікується за різними факторами. Основні класифікаційні ознаки наведені в таблиці 1.2.

Характеристика елементів оборотних коштів за першою ситуацією наведена в розділі 1.1.

За другим критерієм оборотний капітал поділяється на вже наявні доходи відповідно до:

- оборотні виробничі фонди;
- фонди обігу.

Цей поділ оборотного капіталу впливає з наявності двох різних точок у розподілі грошей: точки виробництва та точки розподілу. Чим більше оборотних коштів спрямовано на виробництво, тим ефективніше воно використовується.

Таблиця 1.2

Види оборотних коштів

Класифікаційна ознака	Види оборотних коштів
1 За елементами	Запаси, дебіторська заборгованість, поточні фінансові інвестиції, грошові кошти та їх еквіваленти, витрати майбутніх періодів, інші оборотні кошти
2 За характером участі в операційному циклі	Оборотні фонди та фонди обігу
3 За методами планування, принципами організації та регулювання	Нормовані та ненормовані
4 За джерелами формування	Власні кошти, позичкові кошти та додатково залучені джерела
5 За ступенем ліквідності	Абсолютноліквідні, середньоліквідні та низьколіквідні
6 Залежно від ступеня ризику	З мінімальним, малим, великим ризиком
7 За характером фінансових джерел формування	Валові, чисті та власні
8 За періодом функціонування оборотних коштів	Постійна та змінна частина

У плановому відношенні оборотні кошти поділяються на:

- нормовані оборотні кошти;
- ненормовані оборотні кошти.

Необхідність поділу оборотного капіталу на основний і неосновний виникає внаслідок економічного бажання досягти найкращих результатів з найменшими витратами. Встановлення стандартів для окремих документів може забезпечити найкращі потреби компанії в оборотному капіталі.

Основні оборотні кошти - це оборотні кошти в виробничих лініях, виробництві та залишках готової продукції на складах підприємства. Оборотний капітал включає всі капітальні витрати, крім готової продукції.

Класифікація оборотних коштів є важливою, оскільки підприємство може визначити структуру та оптимальну структуру, потребу та джерела формування оборотних коштів. Від цього залежить фінансове становище компанії.

Класифікація оборотних коштів за виділеними ознаками, перші дві ознаки наведені на рисунку 1.2 [7].

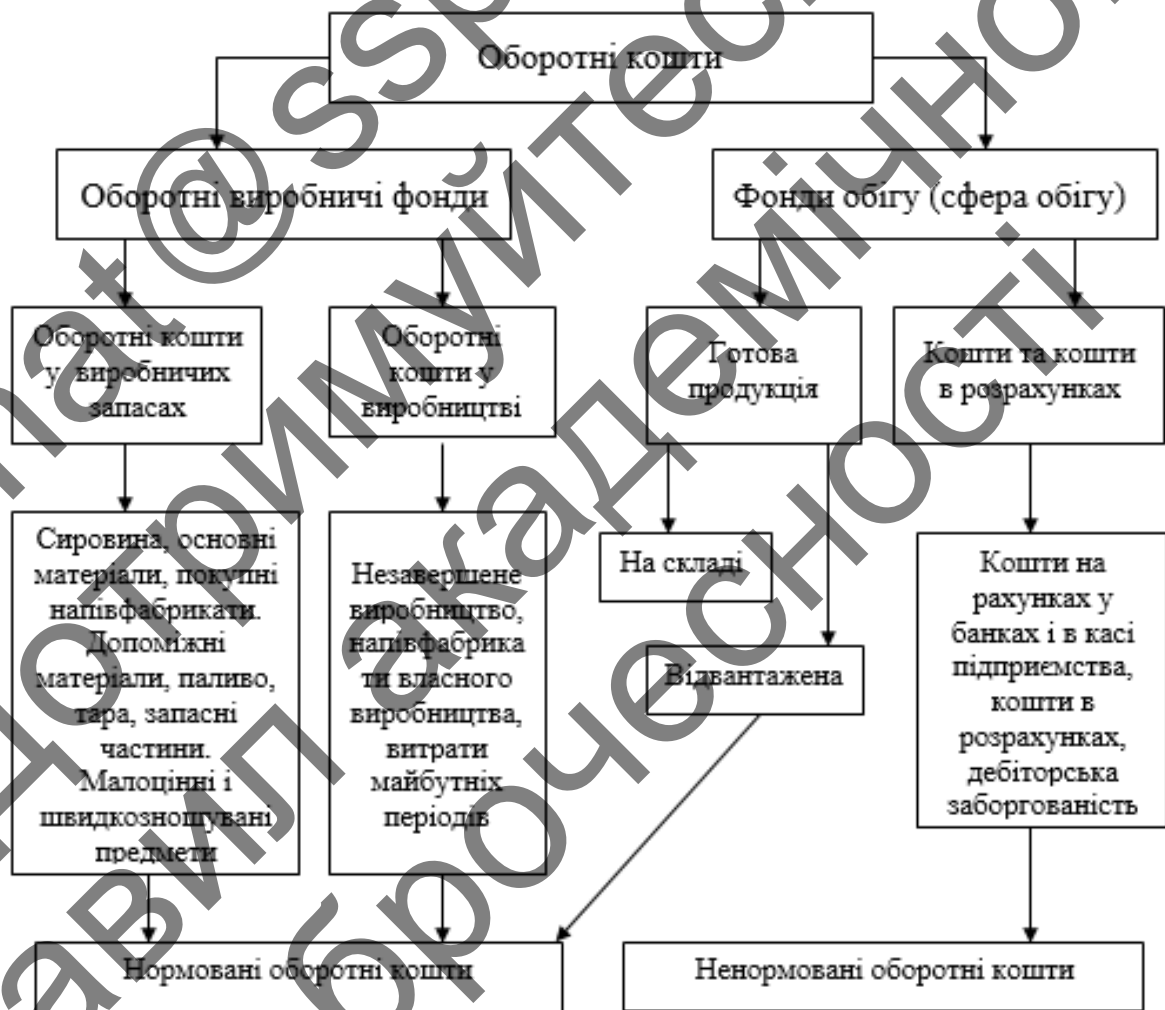

Рис. 1.2. Класифікація оборотних коштів

За структурними ресурсами оборотні кошти поділяються на:

- власні ресурси, включаючи: статутний капітал, пайовий капітал, додатковий капітал, інший додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток, строкові депозити;

- позики, які можуть включати довгострокові позики, інші довгострокові фінансові зобов'язання, короткострокові позики або довгострокові позики. Відомо, що з багатьох об'єктивних причин (інфляція, збільшення обсягів виробництва) підприємству також потрібні оборотні кошти. Тому компанія користується кредитами: банківськими та господарськими, банківськими кредитами. Крім банківських кредитів, джерелом позик оборотних коштів можуть бути також торгові фонди підприємств та інших організацій, які можуть пропонуватися у вигляді позик, банківських кредитів, товарних фондів або сплати відсотків. Підприємства також користуються інвестиційними пільгами, тобто короткостроковими податковими зобов'язаннями. Для отримання податкових надходжень від інвестицій підприємець укладає податковий договір та звіт;

- додаткові джерелами є: зобов'язання за товари, роботи, послуги та поточні зобов'язання за отриманими авансами, розрахунки та внески, додаткові комісії банку, розрахунки та страхування, а також платежі та учасники та інші зобов'язання, резерв сумнівної дебіторської заборгованості, доходи від благодійної діяльності та інші доходи [32, С. 389].

Порядок ресурсної структури оборотних активів підприємств залежить від характеру власності, мети організації підприємства, від особливостей його організаційної структури та ін.

Розміри та джерела поповнення оборотних коштів щорічно включаються до фінансового плану. Проте розмір оборотного капіталу підприємства не обов'язково означає його вартість. Фінансове становище компанії залежить від того, як швидко гроші, вкладені в активи, перетворюються на реальні гроші. Від швидкості зміни оборотних коштів безпосередньо залежать найважливіші показники господарської діяльності підприємства — прибуток і кількість реалізованої продукції.

За ступенем валюти (швидкістю перетворення в гроші) оборотні кошти (активи) можна поділити на:

абсолютноліквідні (дуже ліквідний);

середньоліквідні;

низьколіквідні (наявність) оборотних коштів.

До високоліквідних належать кошти, накопичені в касі та на рахунках у банках, а також короткострокові фінансові вкладення. Ліквідний капітал включає випущені активи, дебіторську заборгованість та інші поточні активи (майбутні платежі тощо). Виробничі запаси всіх видів (сировина, матеріали, готова продукція, деталі, незавершене виробництво) перераховуються в дрібні ліквідні фонди; малоцінні швидкопсувні товари та товари готової продукції.

За характером ризику капітальні вкладення поділяються на:

оборотний капітал з мінімальним ризиком вкладень;

оборотний капітал з малим ризиком вкладень;

оборотний капітал із середнім ризиком вкладень;

оборотний капітал з високим ризиком вкладень.

Оборотні кошти та інвестиції з низьким рівнем ризику включають високоліквідні активи – усі форми грошових коштів та короткострокових фінансових вкладень. Оборотний капітал з низьким інвестиційним ризиком включає невеликі суми боргу; виробництво запасів, крім залежних; інша продукція та готова продукція, крім тих, що не мають попиту. Оборотні активи та середній інвестиційний ризик включають швидкопсувні товари низької вартості, працю (що займає менше часу) та майбутні платежі. Оборотними активами з високим інвестиційним ризиком є кредити, залежні інвестиційні запаси, незавершене будівництво, готова продукція та товари без попиту тощо.

Класифікація оборотного капіталу за розміром та його фінансовим ризиком наведена на рисунку 1.3.

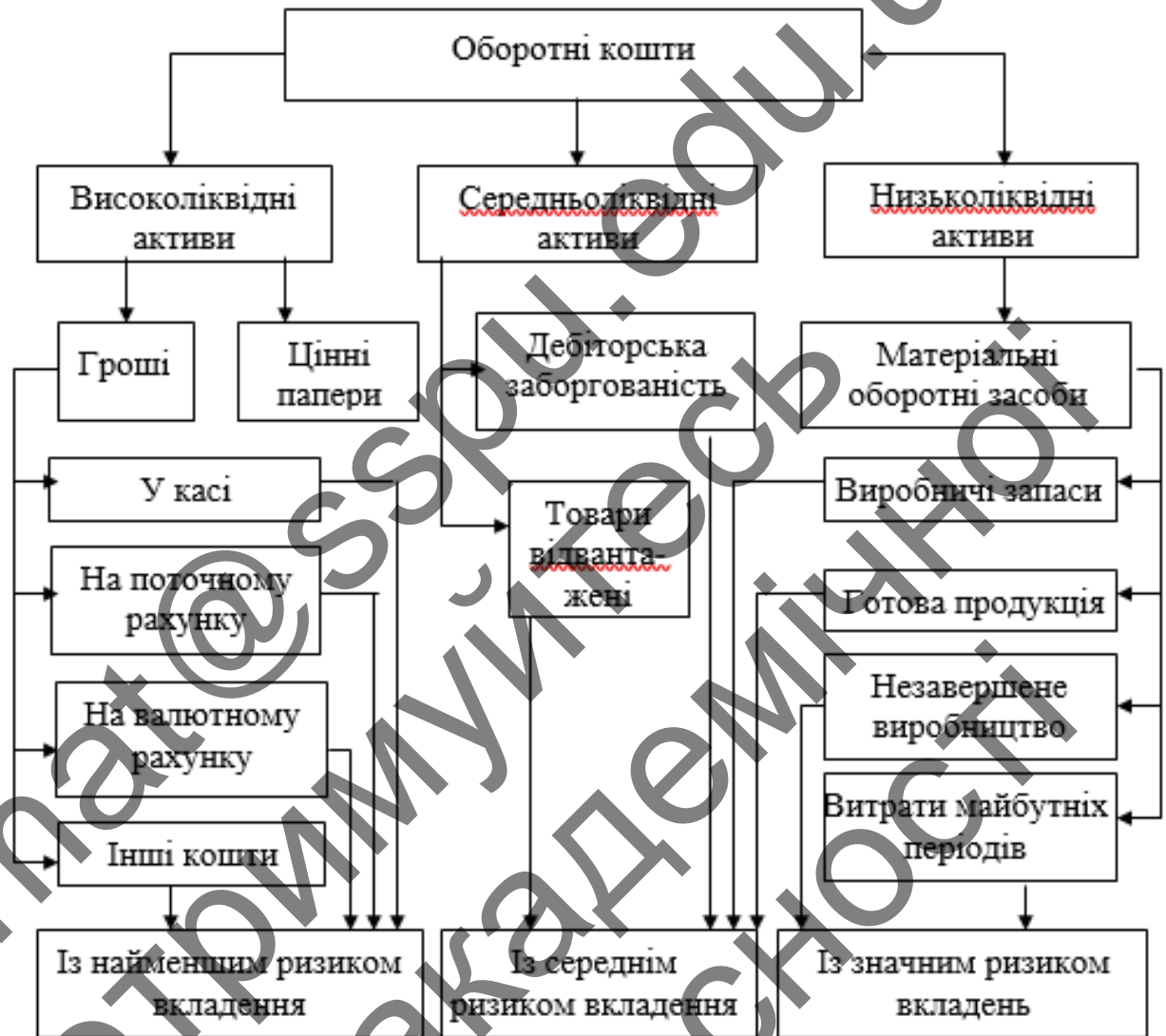

Рис. 1.3. Класифікація оборотних коштів за ступенем ліквідності та ризиком вкладень

Класифікація оборотного капіталу на основі рівня прибутку та рівня фінансового ризику показує якість грошових потоків компанії. З одного боку, ви визначаєте нематеріальні активи, а з іншого, керуєте розподілом капіталу на оборотні активи компанії.

Залежно від характеру фінансових ресурсів структури оборотні кошти поділяються на: валові; чисті та власні.

Валові оборотні кошти виражають їх загальну суму, сформовану на основі витрат власних коштів і зовнішніх ресурсів. Чистий оборотний капітал створюється на основі вартості власних коштів підприємства та вартості його

довгострокових зобов'язань. Оборотні кошти створюються шляхом погашення власних коштів підприємства. Загалом кажучи, якщо компанія не використовує борг для фінансування оборотного капіталу, сума чистого оборотного капіталу та власного капіталу буде однаковою.

Залежно від терміну функціонування оборотні кошти поділяються на постійну та змінну складові.

Постійна складова оборотних коштів — це складова, яка не змінюється за розміром, не залежить від часу чи інших змін виробництва і не впливає на склад виробничих запасів, їх призначення, тобто є найменшою сумою оборотних коштів, необхідній компанії для отримання прибутку. Відмінність полягає в тому, що він змінюється в залежності від щорічних змін обсягів виробництва і реалізації продукції, а також від необхідності створення сезонної складської деревини в певні періоди господарської діяльності.

Класифікація оборотних коштів підприємства не обмежується вищезазначеними ознаками, а може вважатися найважливішою.

1.3. Визначення потреби в оборотних коштах та їх нормування

Господарська діяльність і підприємництво неможливі без оборотних коштів. Ця потреба є одним із предметів фінансового планування та відображення в обліку та звітності. Розмір оборотних коштів, які становлять кожну частину оборотних активів, повинен відповідати потребам і можливостям підприємства у виробництві та реалізації продукції.

Крім того, необхідно планувати фінансові ресурси для установ допомоги та допомоги, житлово-побутових і соціальних установ, соціальної допомоги та інших непромислових установ.

На практиці використовуються два методи визначення потреби в оборотних коштах: власний і економічний.

Точна методика розрахунку забезпечує розробку відповідних методик і стандартів для кожного підприємства з урахуванням багатьох факторів, пов'язаних з постачанням, виробництвом і реалізацією продукції.

Планування оборотного капіталу базується на оцінках витрат на виробничі та невиробничі потреби, а бізнес-план охоплює та об'єднує виробничі та фінансові показники, створюючи тим самим умови для успішної комерційної діяльності та розвитку бізнесу.

Визначення потреби в оборотному капіталі здійснюється шляхом розподілу. Розподіл оборотного капіталу враховує багато факторів, які впливають на економічні показники фірм. У обробній промисловості до них відносяться:

способи поставки товарів і засобів виробництва компанією: кількість постачальників, умови поставки, розмір біржових зборів, кількість найменувань засобів виробництва, види цін на засоби виробництва;

управління виробничим процесом: тривалість виробничого циклу, спосіб розподілу витрат протягом виробничого циклу, позначення продукції, що поставляється;

Умови реалізації продукції: кількість одержувачів готової продукції, відстань, призначення продукції, способи транспортування, види оплати за поставлену продукцію.

Якщо структура, структура і наявність оборотних коштів відповідають запланованим обсягам виробництва і реалізації продукції, підприємство може бути прибутковим при низьких витратах.

Якщо зменшується обсяг оборотного капіталу, виникає обмеження на постачання і виробництво, скорочення обсягу виробництва і прибутку, виникнуть затримки платежів і боргів та інші несприятливі умови в бізнесі, наскільки це можливо.

Надлишок оборотних коштів призводить до накопичення надлишкових запасів майна; слабкість квиткової системи; створити умови для використання оборотних коштів не за призначенням.

Сума коштів, необхідна для вкладення в мінімальну кількість ТМЦ для забезпечення продовження виробничого процесу, визначається їх розподілом (розрахунком нормативів).

Відомі три методи розрахунку коефіцієнтів оборотних коштів: аналіз, коефіцієнт і власний капітал. Аналітичний метод (дослідницько-статистичний) полягає в ретельному аналізі наявних цінностей товару з наступним коригуванням поточної інвентаризації та видаленням з неї надлишку. Метод мультиплікатора полягає у визначенні нормативів власних ефективних оборотних коштів на початок звітного періоду на основі змін у методах виробництва протягом цього періоду, які впливають на величину цих коштів. Прямий метод обліку — це розрахунок на основі знання нормативів за кожним нормативним елементом оборотних коштів (виробничі запаси, незавершене виробництво, майбутні витрати, отриманий залишковий прибуток). В економіці це основний метод, на допомогу використовуються інші статистичні методи [12, с. 151].

Скоригована вартість оборотного капіталу виглядає наступним чином:

по-перше, правильне визначення нормативу оборотних коштів забезпечує безперервність і безперебійність виробничого процесу;

по-друге, розміщення оборотних коштів дозволяє ефективно використовувати оборотні кошти на підприємстві;

по-третє, від правильного нормативу оборотних коштів залежить виконання виробничого плану, реалізація продукції, прибуток і рівень прибутку;

по-четверте, хороші стандарти оборотного капіталу можуть допомогти зміцнити економіку та зменшити бізнес-ризик.

Визначення планової потреби в оборотних коштах передбачає розробку перспективних умов і умов на конкретний період - рік (як правило), півріччя, квартал. Це досягається наступним чином:

Перший — це пояснення норм запасів та документації про оборотний капітал.

Норма оборотних коштів - це відносний показник, який обчислюється в днях, відсотках або гривнях. Середні дні інвентаризації виробництва розраховуються за окремими інвентарними величинами. При великому найменуванні розрахунок ведеться у вартісному виразі (вартості) не менше 70-80% від загальної вартості.

Другий полягає у визначенні одноденної вартості пропозиції товару на основі оцінки виробничих витрат. Добові витрати на несумісних виробництвах рекомендовано розраховувати за інформацією IV кварталу планового року, який за нормою є дуже високим. У сезонних галузях промисловості добове споживання визначається на основі квартального та мінімального виробництва.

Собівартість робочого дня визначається виходячи із повних витрат на виробництво валової або матеріальної продукції. Для готової продукції розраховуються витрати на виробництво продукції.

Третій — визначити норматив оборотних коштів для кожного найменування в грошовому вираженні шляхом множення щоденних цін у грошовому виразі на відповідну інвентарну вартість у днях.

Четвертий — розрахувати загальний норматив, загальну потребу в оборотних коштах підприємства, шляхом збору нормативів за окремими статтями.

П'ята, заключна частина поділу — визначення умов і нормативів окремих статей оборотних коштів для філій підприємства, де використовується сировина і виготовляється продукція.

Найважливішим і найскладнішим був період розвитку культури тваринництва. Методи інвентаризації по днях використовуються протягом декількох років, якщо способи виробництва, доставки та реалізації, цифри істотно не змінюються.

Зараз підприємства можуть самі розраховувати норми оборотних коштів. Мінекономіки спільно з Мінфіном запровадили єдину методикку визначення реквізитів переліків вартості товарів і майна.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ СТАНУ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Характеристика підприємства

Підприємство є юридичною особою, є дієздатним, може виступати в суді як позивач та відповідач.

ТОВ "ІТК Автоматик Груп" створено в результаті об'єднання фінансових вкладів та майнових прав засновників відповідно до Цивільного та Господарського кодексу України, Закону України "Про господарські товариства", "Зовнішньовиробничі відносини" та іншими законами, що діють в Україні, для здійснення комерційної діяльності та отримання прибутку відповідно до загальногосподарського розрахунку, особистих фінансів та особистого життя.

ТОВ «ІТК Автоматик Груп» може створювати дочірні підприємства, філії та відділення на території України, а також за кордоном.

Підприємство може входити до складу спільних підприємств, спільних з іншими підприємствами підприємств, концернів, консорціумів, асоціацій, спілок та інших добровільних об'єднань, а також виступати засновниками або учасниками установ і комерційних товариств у порядку та на умовах, встановлених чинним законодавством України.

ТОВ «ІТК Автоматик Груп» гарантує лише свої зобов'язання та майно. Учасники товариства мають право на розмір свого внеску до статутного капіталу товариства. Учасники товариства, які не внесли загальний розмір капіталу, несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах вартості безоплатної частини вкладу кожного учасника.

Учасники товариства не відповідають за зобов'язаннями товариства, а товариство не відповідає за зобов'язаннями учасників.

ТОВ «ІТК Автоматик Груп» є власником майна, яке йому передали учасники у складі внесків до статутного капіталу; прибуток від господарської діяльності підприємства; доходи від комерційної діяльності підприємства; інше майно, придбане товариством на умовах, не заборонених законом.

ТОВ «ІТК Автоматик Груп» працює відповідно до чинного законодавства України, законодавства та внутрішнього законодавства.

Метою роботи підприємства є здійснення виробничої та комерційної господарської діяльності на основі самоокупності.

Метою діяльності товариства є реалізація товару та його подальше розповсюдження серед учасників, або інше використання товару в комерційній діяльності товариства.

Види діяльності ТОВ «ІТК Автоматик Груп» згідно з КВЕД:

20.30 Виробництво фарб, лаків та аналогічної продукції, друкарських фарб і печаток;

24.53 Виробництво легких кольорових металів;

24.42 Виробництво алюмінію;

68.20 Оренда та користування власним або орендованим майном;

46.73 Торгівля деревиною, будівельними матеріалами та засобами для прибирання;

77.11 Надання в оренду легкових автомобілів і мікроавтобусів;

46.90 Неспеціалізована оптова торгівля.

Підприємство самостійно планує свою діяльність і визначає очікування розвитку, виходячи з попиту на вироблену продукцію, будівельну діяльність, послуги та необхідності забезпечення виробничого та соціального розвитку підприємства, збільшення доходів.

До активів підприємства належать основні фонди, оборотні кошти та інші активи, вартість яких відображається на окремому балансі підприємства.

Джерелами формування ресурсної структури підприємства є:

фінансовий і матеріальний внесок засновника;

доходи від реалізації продукції та інших видів підприємницької діяльності;

гроші з банків;

вклади банків та інших кредиторів;

придбання майна іншої особи чи організації;

безоплатні або благодійні пожертви, пожертви організацій, підприємств і громадян;

Інші джерела не заборонені законодавством України.

Основним узагальнюючим показником результатів діяльності підприємства є прибуток (виручка). Порядок використання фінансових ресурсів (коштів) визначається засновником підприємства або уповноваженим ним органом. Вплив держави на вибір поради та обсяг використання продукту (грошей) здійснюється через встановлені норми, податки, податкові пільги та економічні санкції на основі законодавства України.

Підприємство створює фонди, передбачені законодавством України.

Для забезпечення діяльності товариства за рахунок засновника створюється статутний фонд. Засновник вносить до юридичного фонду гроші та (або) майно після державної реєстрації товариства.

Капітал ТОВ «ІТК Автоматик Груп» становить 300 тис. грн. Статутний капітал Товариства створюється у грошовій та майновій формі.

Засновник володіє часткою в статутному капіталі товариства в розмірі 300 тис. грн., що становить 100% статутного капіталу.

До державної реєстрації компанії учасники отримують 50% свого внеску в статутний капітал компанії. Учасники створюють статутний капітал компанії протягом одного року з моменту державної реєстрації компанії.

Учасники вносять статутний капітал товариства на поточний рахунок товариства в безготівковому порядку через фінансову установу.

Частина затвердженого та непогашеного капіталу сплачується в перший рік діяльності компанії. Якщо учасники протягом першого року діяльності товариства не повністю погасили вклади, товариство зобов'язане оголосити

про зменшення статутного капіталу та внести в установленому порядку зміни до статуту або прийняти рішення про ліквідацію товариства.

Товариство має право змінювати (збільшувати або зменшувати) розмір статутного капіталу в порядку, встановленому законодавством України та цим статутом. Рішення товариства про зміну розміру статутного капіталу набирає чинності з дня внесення цих змін до державного реєстру.

Зменшення статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю допускається після повідомлення всіх його кредиторів у порядку, встановленому законом. У такому випадку кредитори мають право вимагати дострокового розірвання договору або виконання юридичних зобов'язань компанії та відшкодування збитків.

Збільшення статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю допускається після внесення всіх учасників.

Вищим рівнем компанії є основні збори учасників. Член компанії або уповноважений ним представник.

Допоміжні члени можуть бути постійними або призначеними на визначений термін. Учасник має право в будь-який час змінити свого представника на загальних зборах учасників, повідомивши про це інших учасників.

ТОВ «ІТК Автоматик Груп» має розпорядчу структуру управління, засновану на розподілі прав і відповідальності між функціями управління та підрозділами прийняття рішень.

Організаційна структура управління ТОВ «ІТК Автоматик Груп» наведена на рисунку 2.1.

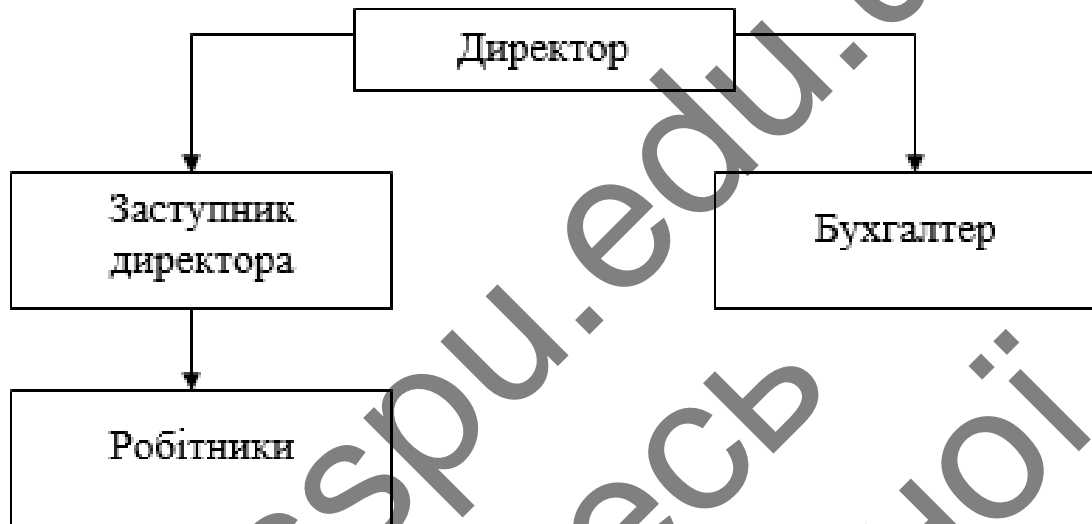

Рис. 2.1. Організаційна структура управління підприємства

ТОВ «ІТК Автоматик Груп» — об'єкт нерухомості (виробниче підприємство) поблизу міста Лисичанськ. Воно спеціалізується на виробництві лакофарбових матеріалів (водорозчинних і водно-дисперсійних фарб і лаків). Основою виробничої бази з виробництва лакофарбових матеріалів є ділянка уварювання водорозчинних продуктів загальною потужністю 16 тонн на добу. Технічне оснащення малярного цеху дозволяє створювати високоякісні картини всіх видів.

Наявність ефективного диспергуючого пристрою дозволяє створювати лакофарбні об'єкти з широкою кольоровою гамою та різною тематикою: маркери ПФ-115 різних кольорів, ініціальні маркери ГФ-01 та ПФ-020, типи ПФ-266 для підлоги, фарби ВД-АК-111 для зовнішніх і внутрішніх робіт

Виробничий цех включає обладнання для виробництва алкідних лаків, водорозчинних фарб і ПФ.

Виробнича потужність:

виробництво лаку - 13500 тис. т на рік,

фарби - 275 т на рік,

водоемульсійна фарба - 550 т на рік.

ТОВ «ІТК Автоматик Груп» багато хто вважає малим бізнесом. Малими вважаються підприємства (незалежно від форм власності), середньооблікова чисельність працівників за звітний (обліковий) рік не перевищує п'ятдесяти

осіб та розмір доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) для нього. не перевищує суми, що дорівнює семистам тисячам євро в середньорічній ціні Національного банку України у відношенні до гривні.

Підприємство виробляє наступні види продукції:

лак - напівфабрикати ПФ-060, ПФ-053, ГФ-01; електромагніт ГФ-95, МЛ-92; для деревини ПФ-231, ПФ-283, ПФ-170;

емалі ПФ-115, ПФ-266, ПФ-133, ПФ-218, МЛ-165, ГФ-1151;

грунтовок ГФ-021, ГФ-0119

Фарба для підлоги МА-15, МА-25

сипучих матеріалів і сухих будівельних сумішей

оліфа «оксоль», крепитель 4ГУ «П».

уайт-спирит, сольвент.

У таблиці 2.1 наведено динаміку основних економічних показників підприємства.

Таблиця 2.1

Основні економічні показники діяльності підприємства

Показник	2019 рік	20120 рік	2021 рік	Відхилення 2020 року від 2019		Відхилення 2021 року від 2019	
				абс. (±)	відн. %	абс. (±)	відн. %
1 Виручка від реалізації продукції, тис. грн.	2206,0	2585,4	2762,2	379,4	17,20	176,8	6,84
2 Середньооблікова чисельність персоналу, осіб	12	12	12	-	-	-	-
з них робітників	9	9	9	-	-	-	-
3 Середньорічний виробіток, тис. грн./ос.							
на одного працюючого;	183,83	215,45	230,18	31,62	17,20	14,73	6,84
на одного робітника	245,11	287,27	306,91	42,16	17,2	19,64	6,84
4 Фонд оплати праці персоналу, тис. грн.	312,6	342,60	363,50	30	9,6	20,9	6,1
5 Середньорічна первісна вартість основних засобів, тис. грн.	925,45	1006,55	1057,1	81,1	8,76	50,55	5,02
6 Фондовіддача, грн.	2,38	2,57	2,61	0,19	7,98	0,04	1,56
7 Фондоозброєність праці робітників, тис. грн./ос.	102,83	111,84	117,46	9,01	8,76	5,62	5,03
8 Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	2076,56	2431,80	2643,2	355,24	17,11	211,40	8,69
9 Витрати на 1 грн. реалізованої продукції, коп.	94,13	94,06	95,69	-0,07	-0,07	1,63	1,73
10 Прибуток від реалізації продукції, тис. грн.	129,44	153,60	119,00	24,16	18,67	-34,60	-22,53

З даних таблиці 2.1 випливає, що підприємство має постійне зростання обсягів реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), так у 2020 році порівняно

з 2019 роком продажі склали 379,4 тис. грн. ($2585,4 - 2206,0$) або на 17,27% ($379,4 / 2206,0 \cdot 100$) і у 2021 році порівняно з 2020 роком приріст становить 176,8 тис. грн. ($2762,2 - 2585,4$) або 6,84% ($176,8 / 2585,4 \cdot 100$). Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у 2021 році досяг 2762,2 тис. грн.

Середньооблікова чисельність працівників підприємства за аналізований період не змінилася і склала 12 осіб.

Річний оборот працівників продовжує зростати. У 2020 році порівняно з 2019 роком середньорічна заробітна плата працівників зросла на 31,62 тис. грн. ($215,45 - 183,83$) і у 2021 році порівняно з 2020 роком збільшення склало 14,73 тис. грн. ($230,18 - 215,45$).

Середньорічна вартість основних засобів у 2021 році становить 1057,1 тис. грн., порівняно з 2020 роком зросла на 50,55 тис. грн. ($1057,1 - 1006,55$) або 5,02% ($50,55 / 1006,55 \cdot 100$), минулого року відбулося зростання на 81,1 тис. грн. ($1006,55 - 925,45$) або 7,98% ($81,1 / 925,45 \cdot 100$).

У 2020 році порівняно з 2019 роком приріст фондівддачі склав 0,19 грн. ($2,57 - 2,38$) або 7,98% ($0,19 / 2,38 \cdot 100$) і у 2021 році порівняно з 2020 роком лише 0,04 грн. ($2,61 - 2,57$) або 1,56 % ($0,04 / 2,57 \cdot 100$).

Ціна реалізованих товарів у 2020 році порівняно з 2019 роком зросла на 355,24 тис. грн. ($2431,8 - 2076,56$) або на 17,11% ($355,24 / 2076,56 \cdot 100$) та 2021 порівняно з 2020 роком на 211,4 тис. грн. ($22643,2 - 2431,8$) або на 8,69% ($211,4 / 2431,8 \cdot 100$) до 2643,200 грн. при цьому витратити 1 грн. реалізованої продукції у 2021 році сягнула 95,69 грн., при 1,63 грн. ($95,69 - 94,06$) або на 1,73% ($1,63 / 94,06 \cdot 100$) більше значення 2020 року. Навіть у 2020 році порівняно з 2019 роком ціна знизилася на 1 грн. продукції реалізовано на 0,07 грн. ($94,06 - 94,13$) або 0,07% ($0,07 / 94,13 \cdot 100$).

Протягом останніх трьох років компанія була прибутковою. Однак у 2021 році прибуток компанії зменшиться. У 2021 році порівняно з 2020 роком прибуток зменшиться до 34,6 тис. грн. ($119,0 - 153,6$) або на 22,53% ($34,6 / 153,6 \cdot 100$) та порівняно з 2019 роком - на 10,44 тис. грн. ($119,0 - 129,44$) або 8,07% ($10,44 / 129,44 \cdot 100$). Навіть у 2020 році порівняно з 2019 роком приріст

прибутку становитиме 24,16 тис. грн. (153,60 – 129,44) або 18,67% ($24,17 / 129,44 \cdot 100$).

Рентабельність прибутку в 2020 році порівняно з 2019 роком зросла на 0,09% (6,32 - 6,23) до 5,35%, а в 2021 році порівняно з 2020 роком знизилася на 1,82% (4,5 - 6,32) до 4,5%.

В цілому слід зазначити, що незважаючи на зростання в дуже близьких термінах за всіма показниками діяльності підприємства (за винятком показників рентабельності), спостерігається тенденція до зниження їх зростання.

2.2. Аналіз стану, динаміки та структури оборотних коштів

Одним із головних завдань аналізу оборотних активів є визначення їх розміру та структури, оскільки для забезпечення довгострокової та ефективної діяльності підприємство повинно мати достатню кількість оборотних активів для покриття своєї заборгованості, і зберігати гроші та гроші. Для оцінки міцності оборотних активів необхідно розділити активи балансу на окремі самостійні групи за розміром.

Структура оборотних активів відображає фінансовий стан підприємства на дату складання фінансової звітності та відображає рівень ділової, фінансово-господарської діяльності.

Проаналізовано структуру та склад оборотних коштів аналізованого підприємства (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Аналіз складу та структури оборотних активів підприємства

Показник	2019 рік		2020 рік		2021 рік		Відхилення ($\pm$) 2021 року			
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума тис. грн.	питома вага, %	від 2019 року		від 2020 року	
							суми, тис. грн.	питомої ваги, %	суми, тис. грн.	питомої ваги, %
1 Грошові кошти, у тому числі	5,8	1,28	6,2	1,13	5,6	0,72	-0,2	-0,56	-0,6	-0,41
гроші та їх еквіваленти	5,8	1,28	6,2	1,13	5,6	0,72	-0,2	-0,56	-0,6	-0,41
поточні фінансові інвестиції										
2 Кошти у розрахунках, у тому числі:	264,7	58,29	336,7	61,27	524,3	67,79	259,6	9,5	188,6	6,52
дебіторська заборгованість за товари роботи, послуги	124,5	27,42	186,2	33,98	340,6	44,04	216,1	16,62	154,4	10,06
дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	18,35	4,04	16,4	2,99	32,4	4,19	14,05	0,15	16,0	1,2

Статистичні дані, наведені в таблиці 2.4, показують, що на кінець 2021 року компанія має оборотні активи на суму 773,4 тис. злотих. грн. Порівняно з 2019 роком вартість оборотних активів зросла на 319,3 тис. злотих грн. ($773,4 - 454,1$) з 70,31% або ($319,3 / 454,1 \cdot 100$). Порівняно з 2020 роком вона зросла на 225,5 тис. гривні. ($773,4 - 547,9$) або 41,16% ($225,5 / 547,9 \cdot 100$).

На кінець 2021 року середні водні активи (вимоги) мають найбільшу питому вагу в структурі оборотних активів компанії – 67,79% ($524,3 / 773,4 \cdot 100$); мінімум – ліквідні активи (гроші) – 0,72% ($5,6 / 773,4 \cdot 100$). Частка поточних ресурсів м'якшоддя на кінець 2021 року становить 31,49 % ($187,1 / 773,4 \cdot 100$).

На рисунку 2.4 наведено склад оборотних активів підприємства за рівнем ліквідності.

Рис. 2.4. Структура оборотних активів підприємства за рівнем їх ліквідності

Тому слід звернути увагу на зміну величини оборотних активів підприємства в аналізованому періоді.

2.3. Аналіз джерел фінансування оборотних коштів

Причини зміни фінансових ресурсів, що збільшилися в оборотних коштах, можна також визначити шляхом вивчення змін, що відбуваються в джерелах їх покриття. Відсутність ресурсів для нормального виробництва призводить до недостатнього фінансування підприємницької діяльності та фінансових проблем [36, с.101].

Величина джерел оборотних активів на підприємстві сприяє створенню великої кількості товарів і цінностей активів, виділенню оборотних активів з економічного циклу, зниженню відповідальності за правильне використання та правильне використання капіталу та позик. . Як правило, мінімальна потреба підприємства в оборотних коштах покривається за рахунок власних коштів: нового капіталу, додаткового капіталу, оборотного капіталу, прибутку

підприємства та доходів від банківського виробництва, депозитів «прав заводчан», іноземних учасників. .

Проте на даний час формувати оборотні активи за рахунок власних коштів не вигідно, оскільки це зменшує здатність підприємства фінансувати власні витрати та підвищує ризик фінансової нестабільності підприємства. У цьому випадку компанія зможе звернутися до залучення грошових коштів, фінансових ресурсів у вигляді коротких позик і позик, які будуть повернені.

У таблиці 2.5 представлена група загальних фінансових ресурсів аналізованого підприємства.

Таблиця 2.5

Джерела формування оборотних активів підприємства (станом на кінець року)

Показник	2019 рік		2020 рік		2021 рік		Відхилення (±) 2021 року			
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	від 2019 року		від 2020 року	
							суми, тис. грн.	питомої ваги, %	суми, тис. грн.	питомої ваги, %
1 Власний оборотний капітал	224,49	49,44	317,76	58,0	426,14	55,1	201,65	5,66	108,38	-2,9
у тому числі:										
власний капітал	1000,39	220,3	1132,56	206,71	1230,14	159,06	229,75	-61,24	97,58	-47,65
необоротні активи	775,9	170,87	814,8	148,71	804,0	103,96	28,1	-66,91	-10,8	-44,75
2 Позиковий капітал										
у тому числі:	229,61	50,56	230,14	42,0	347,26	44,9	117,65	-5,66	117,12	2,9
короткострокові кредити банків	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
поточна кредиторська заборгованість за:										
товари, роботи, послуги	202,2	44,53	201,04	36,69	268,8	34,76	66,6	-9,77	67,76	-1,93
розрахунками з бюджетом	10,2	2,25	6,9	1,26	37,3	4,82	27,1	2,57	30,4	3,56
інші поточні зобов'язання	17,21	3,79	22,2	4,05	41,16	5,32	23,95	1,53	18,96	1,27
Усього оборотних активів	454,1	100,0	547,9	100,0	773,4	100,0	319,3	-	225,5	-

Як видно з таблиці 2.5, основним джерелом фінансування оборотних активів аналізованого підприємства є оборотні кошти. У 2021 році 55,1% ($426,14 / 773,4 \cdot 100$) оборотних активів буде профінансовано за рахунок оборотних коштів і 44,9% ($347,26 / 773,4 \cdot 100$) оборотних активів – за рахунок позикових коштів.

РОЗДІЛ 3.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Напрями підвищення ефективності використання оборотних коштів

Раціональне використання оборотних коштів має велике економічне та соціальне значення для підприємства. Ефективне управління оборотними коштами підприємства сприяє зниженню витрат на виробництво та реалізацію продукції.

Зниження питомої витрати сировини, матеріалів і палива принесе значний економічний ефект. Економія сировини істотно сприятиме зниженню собівартості промислової продукції. Нині матеріальні витрати становлять 75% загальної собівартості продукції. Економія зібраної сировини значно знизить собівартість продукції та позитивно позначиться на фінансовому становищі підприємства. Тому спеціальні заходи з упорядкування товарно-матеріальних цінностей дуже важливі для поліпшення фінансового стану підприємства.

Для забезпечення стабільності фінансового становища підприємства важлива швидкість обороту оборотних коштів. Це відбувається з трьох основних причин:

- величина річного обороту залежить від швидкості обороту коштів, оскільки підприємство має невеликий оборотний капітал, але він краще використовується, може генерувати такий самий оборот, як підприємство з великою кількістю грошей, швидкість обороту нижча;
- зміни стосуються розміру витрат, зменшення здешевлює будівництво;

- швидкість обороту в цій частині розподілу грошей (наприклад, скорочення часу зберігання товару на складі) форсує швидкість обороту в інших сферах.

Прискорення трансформації оборотних коштів є першочерговим завданням підприємств у новій ситуації і реалізується різними шляхами.

У сфері виробництва деревини можливі наступні методи:

- здійснення офіційних господарських процедур;
- наближення споживачів до постачальників сировини, готової продукції, побічної продукції та інших;
- широке використання довгострокових відносин;
- розширення складської системи матеріально-технічного забезпечення та оптової торгівлі матеріалами і обладнанням;
- комплексна техніка та автоматизація вантажно-розвантажувальних робіт на складах.

На стадії незавершеного виробництва:

- прискорення науково-технічного прогресу (впровадження передових приладів і технологій, особливо безвідходних, революційних ліній, хімічних виробництв);
- розробка стандартів, стандартизація та сертифікація;
- вдосконалення управління промисловим виробництвом з використанням меншої кількості інфраструктурних ресурсів;
- вдосконалення системи активізації економіки, економічного використання сировини та джерел палива та енергії;
- підвищення питомої ваги продукції, що користується підвищеним попитом.

На стадії обігу:

- наближає споживачів продукції до її виробників;
- вдосконалення системи розрахунків;

- збільшення обсягу реалізованої продукції в результаті виконання замовлення за допомогою зв'язку, завчасної доставки продукції, отримання прибутку від складських товарів;
- ретельний відбір і своєчасна доставка товарів по групах, кількості, швидкість доставки, доставка по укладених договорах.

Основним шляхом поліпшення використання оборотних коштів є заощадження. Економічна цінність заощаджень оборотного капіталу представлена таким чином:

Зниження вартості сировини, матеріалів і палива матиме значні економічні вигоди для виробництва. По-перше, він може виробляти більше готової продукції з більшої кількості сировини, тому це одна з головних причин збільшення масштабів виробництва;

Необхідність економії матеріальних ресурсів сприяє впровадженню нової техніки і вдосконаленню технічних прийомів; Економія у використанні матеріальних ресурсів сприяє поліпшенню використання виробничих потужностей і підвищує суспільну продуктивність праці;

Основну роль у здешевленні промислової продукції відіграє економія сировини. Економія сировини, значне зниження собівартості продукції, позитивно позначиться на фінансовому становищі підприємства.

Оскільки підвищення ефективності праці залежить від складових собівартості продукції, а найважливішим чинником собівартості продукції промислових підприємств є виробничі запаси, необхідно більше уваги приділяти обліку їх придбання, використання та звітність. Їх наявність лише в господарському документі, а й на всіх у повсякденній роботі підприємства в цілому, а особливо в кожному його окремому структурному підрозділі.

Виготовляючи деревину із сировини, добре враховувати критерії, показані на малюнку 3.1.

Рис. 3.1. Критерії підходів до прийняття управлінських рішень стосовно формування запасів виробничих ресурсів

Економічна можливість покращення використання та економії оборотних коштів є дуже важливою, оскільки вона впливає на всі сторони виробничого процесу та господарської діяльності підприємства.

Кожне підприємство має резерв економії матеріальних ресурсів. Слід визнавати заповідники, які створені або створені, але ще не освоєні (повністю або частково) шляхи поліпшення використання природних ресурсів. За характером діяльності основні напрями реалізації резервів економії в промисловості та виробництві поділяються на виробничо-технологічні та управлінсько-економічні.

Виробничі інструкції і технічні методи — це методи, пов'язані з підготовкою якісної сировини для їх виробництва, удосконаленням конструкції машин, інструментів і виробів, використанням економічних видів матеріалів, палива, монтажем нового обладнання. і передові технології, що забезпечують найбільше скорочення технологічних відходів і втрат матеріальних ресурсів у процесі виробництва і найбільше використання вторинних матеріальних ресурсів.

Основними напрямами управління та економіки сировинних ресурсів є: комплекс заходів, пов'язаних з підвищенням наукового рівня стандартів і

плануванням довговічності матеріалів промислової продукції, розробленням і впровадженням технічних прийомів і норм витрат сировини; комплекс заходів, пов'язаних зі створенням прогресивних утворень, які передбачають швидкий розвиток у створенні нових і більш ефективних видів матеріалів і ресурсів.

Основний метод економії матеріальних ресурсів на кожному окремому підприємстві - збільшення випуску кінцевої продукції з великої кількості сировини і матеріалів - залежить від технічної оснащеності виробництва, кваліфікаційного рівня працівників, рівня менеджменту. матеріально-технічне забезпечення, багато продовольчих систем і запаси сировини.

Зменшення втрат у процесі виробництва є важливим, оскільки можна досягти 15-20% загальної економії матеріальних ресурсів. В управлінні оборотним капіталом також важливий вибір правильного методу оцінки виробничих матеріалів і запасів, що вплине на прибуток підприємства.

В управлінні оборотним капіталом також важливий вибір правильного методу оцінки виробничих матеріалів і запасів, що вплине на прибуток підприємства.

Функція оборотного капіталу починається з моменту його створення та розміщення. Практична позиція управління оборотним капіталом зустрічається в деяких випадках не тільки в різних галузях, але і в різних галузях однієї галузі. Тут слід зазначити наступні фактори: вид діяльності, обсяг виробництва; рівень технології та організації виробництва; час виробничого циклу; система постачання товарів і майнових цінностей і реалізації продукції та ін.

Залежно від місця розташування, аспектів організації виробництва і реалізації продукції оборотні кошти характеризуються різним рівнем доходності, а отже, і ризику використання.

Слід також зазначити, що ефективність використання оборотних коштів залежить від багатьох факторів. До них відносяться зовнішні фактори, що

впливають на потреби та діяльність компанії, і внутрішні фактори, на які компанія може впливати.

До зовнішніх факторів належать: загальні економічні умови, специфічне податкове законодавство, відмінності ринкових умов, державна політика, рівень інфляції, високі процентні ставки за банківськими кредитами, участь в організованих фондах, участь у проектах, що фінансуються з бюджету, сфера діяльності компанії.

До них відносяться: час виробництва продукції, сфера діяльності підприємства, час обороту оборотних коштів, рішення з постачальниками сировини та клієнтами.

Тому аналіз умов, що змінюються, дозволяє покращити систему управління оборотним капіталом.

Підвищення ефективності використання оборотних коштів забезпечує швидкість їх зміни в усіх фазах кругообігу.

Основні резерви підвищення ефективності використання оборотних коштів створюються безпосередньо на самому підприємстві.

У сфері виробництва це стосується виробничих запасів. Деревина відіграють важливу роль у забезпеченні безперервності виробничого процесу, але в той же час вони являють собою ту частину виробничого процесу, яка тимчасово не включена у виробничий процес. Ефективне управління виробничими ресурсами є важливим методом підвищення ефективності використання оборотних коштів. Основними способами зниження продуктивності дерев є їх правильне використання; Відчуження активів; покращення розподілу; вдосконалення організації поставок, зокрема шляхом встановлення прозорих контрактних процедур доставки та забезпечення їх дотримання, найкращого вибору постачальників та оптимізації транспортних операцій. Важливим кроком є вдосконалення управління складом.

Скорочення часу перебування оборотних коштів у незавершеному виробництві досягається вдосконаленням управління виробництвом, удосконаленням використовуваних засобів і технологій, поліпшенням

використання основних фондів у перспективі, особливо його активної частини, економією на всіх стадіях руху оборотних коштів. .

У сфері розподілу оборотні кошти не беруть участь у створенні нового продукту, а лише забезпечують його доставку до замовника. Негативною тенденцією є велика оборотність коштів у секторі обігу. Найважливішими факторами зменшення вкладень оборотного капіталу в зону конверсії є правильне управління закупівлею готової продукції, використання статистичних ознак, обробка документів і швидкість польоту, виконання вимог. договір і оплата. метод. вивчення.

Основний набір фінансових дій у управлінні фінансовими ресурсами та технічні інструменти для реалізації систематизовано показано на рисунку 3.2.

Швидкість циклу оборотного капіталу може бути використана для вивільнення великих сум грошей, таким чином збільшуючи обсяг виробництва без додаткового фінансування, а вивільнені гроші можна використовувати відповідно до потреб компанії.

Рис. 3.2. Комплекс фінансових завдань при управлінні грошовими активами

3.2. Розрахунок загальної потреби в оборотних коштах

Резерви та методи прискорення оборотності оборотних коштів в ТОВ «ІТК Автоматик Груп» залежать від двох речей: суми грошей від реалізації продукції (грошового доходу) та розміру «оборотних коштів».

Щоб прискорити перетворення оборотних коштів, потрібно:

- зменшення виробничих запасів;
- зменшення обсягів незавершеного виробництва та залишків готової продукції за рахунок швидкості реалізації;
- прискорення процесів реалізації готової продукції;
- зменшення боргу;
- упорядкування розрахунків з постачальниками та клієнтами;
- запобігти закінченню терміну дії рахунків-фактур.

З метою покращення структури оборотних коштів ТОВ «ІТК Автоматик Груп» і, як наслідок, покращення показників ефективності їх використання, в роботі зазначено:

- збільшення прибутку від реалізації продукції;
- зменшення заборгованості;
- реалізація частини готової продукції на складах підприємства.

Суму збільшення чистого доходу (виручки) від реалізації продукції ТОВ «ІТК Автоматик Груп» розраховано за допомогою моделі (розділ 3.2). Загальні доходи від реалізації продукції на наступний рік заплановані на рівні 4618,54 тис. злотих. грн.

Щоб зменшити суму дебіторської заборгованості підприємства, насамперед необхідно врахувати безнадійну заборгованість підприємства (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Інформація до списання безнадійної заборгованості

Найменування боржників	Сума боргу тис. грн.	Строк утворення, рік	Адреса	Договір
1 ТОВ «БРОК-ТРАСТ»	24,6	2019	93000, м. Харків	№24/05 14.04.2019
2 ТОВ «КАРНЕОЛ»	32,4	2019	93010, м. Харків	№8/07 24.02.2019
3 ТОВ «Агротехніка»	21,7	2020	93009, м. Харків	№17/02 12.01.2020
Разом	78,7			

Дебіторська заборгованість може бути зменшена навіть на шкоду клієнтам, які мають прострочену оплату.

Слід зазначити, що найбільшими боргами підприємства є: ТОВ «Агротех» (м. Харків) становить 46 тис. грн., ТОВ «Регата» (р-н Суми, м. Конотоп) - 32 тис. грн., ТОВ «Промтех» (м. Шостка) - 28 000 грн., борг ТОВ «АТбуд» (м. Глухів) - 13 000 грн.

Для того, щоб управляти боргами, ТОВ «ІТК Автоматик Груп» необхідно вжити наступних заходів:

- проводити первинні перевірки клієнтів для перевірки їх спроможності своєчасно оплачувати свої борги;
- підвищувати кредитоспроможність клієнтів і не бажать працювати з клієнтами з поганою кредитною історією. При встановленні оцінки враховуються такі фактори, як загальний час співпраці з клієнтом, середньомісячний обсяг продажів або ціна наданих послуг, швидкість оборотності боргів клієнта, суми та умови боргів після настання терміну погашення. взято. розглядати, розглядати важливість оцінки клієнта компанії;
- визначення критеріїв надання кредиту, його максимального розміру, умов відстрочення сплати кредиту, розміру та способу надання знижок та характеру грошових штрафів;

- класифікувати дебіторську заборгованість за різними ознаками (за позичальниками, умовами виникнення та сплати, причинами дебіторської заборгованості) з метою визначення групи основних клієнтів, які приносять значний прибуток компанії без збитків; виявити групи тих, хто не має платіж і вимагає виплати кредиту; визначити тип наданого продукту чи послуги, які можуть призвести до кредиту;

- розробити з кожним клієнтом план роботи з деталізацією термінів, обов'язків, кошторису витрат і досягнутих результатів;

- точно оцінити вартість і оборотність боргів;

- створення зв'язку між системою стимулювання працівників і розміром кредиту та розроблення та затвердження правил стимулювання за отриманими результатами;

- внесення інформації про заплановані підрозділи до фінансового плану підприємства та контроль за його виконанням;

- впровадження інших нових способів управління боргом, таких як нормування, страхування фінансових ризиків і використання платежів за допомогою акредитивів і векселів.

Стягнення заборгованості має здійснюватися за кожною непогашеною заборгованістю, тобто за допомогою:

телефону;

підходи до постачальників;

складання планів погашення заборгованості та фінансових книг та їх подальше виконання;

розробка ефективних маркетингових програм;

заяви до арбітражних судів про стягнення вимог за наявності поручителя або поручителів;

продаж кредитних рахунків брокерській фірмі або банку, що надає заставні послуги;

Всі перераховані вище способи і прийоми кредитного менеджменту сприяють зниженню ризику неприйняття коштів кредиторами і допомагають створити ефективну кредитну політику в компанії.

Дані про характер заборгованості ТОВ «ІТК Автоматік Груп» наведені в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Дебіторська заборгованість, тис. грн.

Показник	Всього на кінець року	у т.ч. за строками непогашення			За строком безнадійної заборгованості
		до 12 місяців	від 12 до 18 місяців	від 19 до 36 місяців	
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	340,6	134,7	84,7	42,5	78,7
Інша поточна дебіторська заборгованість	107,6	56,3	32,7	18,6	—

Суб'єкт бухгалтерського обліку має інші короткострокові зобов'язання — це зобов'язання, які виникають у звичайному операційному циклі та підлягають погашенню протягом 12 місяців з дати балансу. Завдяки вищезазначеному планується зменшити заборгованість за товари, роботи та послуги на 78,7 тис. грн. на витрати по списанню безнадійної заборгованості орієнтовно 134 700 грн. - на погашення короткострокових кредитів та 18600 грн. - на погашення отриманої заборгованості. Загальне зменшення боргу за товари, роботи та послуги сягне 232 тис. грн.

Зверніть увагу, що зразковий план передбачає більш швидкі розрахунки та одноденний бюджет.

У звітному році середня вартість кредитів, визначена на основі статистики та бюджету становила:

$$32,4 \cdot 360 / 2762,2 = 4,22 \text{ дня.}$$

Отже, на основі статистики та бюджету враховуються такі цифри:

$$2962,54 \cdot (4,22 - 1) / 360 = 26,5000 \text{ грн.}$$

Залишок поточної заборгованості планується зменшити на 52,3 тис. злотих. грн.

Підприємство може списати інші оборотні активи за ставкою 10%.

Плановий склад фондів у статистиці представлений у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Планова структура коштів у розрахунках

Показник	Звітний рік		Проект плану		Відхилення (±)		
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	абс. (±)	відн. %	питомої ваги, %
1 Дебіторська заборгованість за товари роботи, послуги	340,6	64,96	108,6	47,28	-232,0	-68,12	-17,68
2 Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	32,4	6,18	26,5	11,54	-5,9	-18,21	5,36
3 Інша поточна дебіторська заборгованість	107,6	20,52	55,3	24,07	-52,3	-48,61	3,55
4 Інші оборотні активи	43,7	8,33	39,3	17,11	-4,4	-10,07	8,78
Усього кошти в розрахунках	524,3	100,0	229,7	100,0	-294,6	-56,19	-

З інформації, наведеної в таблиці 3.8, і порівняно з оголошеним роком сума виділених коштів у розрахунку зменшилася на 294,6 тис. грн. (229,7 – 524,3) або 56,19% (294,6 / 524,3 · 100) вказує на 229,7 тис. грн.

Водночас у структурі кредитів вносяться такі зміни - планується зниження питомого навантаження за кредитами на товари, роботи, послуги на 17,68% (47,28 - 64,96) до 47,28% та збільшення питомої ваги. . Позики з бюджету з 5,36% (11,54 - 6,18) до 11,54%, питома вага інших короткострокових кредитів зросла на 3,55% (24,07 - 20,52) до 24,07% та зросла питома вага інших. оборотні активи 8,78% (17,11 - 8,33) до 17,11%.

У наступному розділі ми розрахуємо рівень запасів, які має компанія.

Стаття запасів — це запис балансу, який стосується елементів, які виробляються автоматично, тобто коливаються зі змінами в обсягах виробництва. Як зазначалося, операція планує збільшити виручку від реалізації на 7,25%, тому вона має зрости на 7,25%.

$$187,10 \cdot 1,0725 = 200,66 \text{ тис. грн.}$$

При розрахунку слід пам'ятати, що для більш ефективного використання виробничих запасів у зразковому плані пропонується скоротити час циклу виробничих запасів на 4 дні, оскільки їх можна змінити в політиці поставок.

На кінець звітного року оборотність запасів становила 14,76 (2762,2/187,1) і час оборотності одного запасу 24,39 дня (360/14,76). Розмір виробничих запасів з урахуванням одночасного зменшення виробничих запасів становитиме:

$$2962,54 \cdot (24,39 - 4) / 360 = 167,800 \text{ грн.}$$

Це означає, що прогноз запасів нерухомості на наступний рік зменшиться на 32,86 тис. порівняно з попереднім прогнозом. злотих гривні. (200,66 - 167,8).

Запланованих заходів з виробництва продукції підприємством виконано на суму 36,7 тис. грн.

Планова структура запасів підприємства наведена в таблиці 3.9.

Таблиця 3.4

Планова структура запасів

Показник	Звітний рік		Проект плану		Відхилення (±)		
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	абс., (±)	відн., %	питомої ваги, %
1 Виробничі запаси	187,1	76,84	167,8	89,49	-19,3	-10,32	12,65
2 Готова продукція	56,4	23,16	19,7	10,51	-36,7	-65,07	-12,65
Усього запаси	243,5	100,0	187,5	100,0	-56,0	-23,0	-

Як показано в таблиці 3.4, глобальне зменшення обсягу запасів планується і досягає 56 тис. грн. (187,5 – 243,5) або 23,0% (56,0 / 243,5 · 100). Загальна ціна товару компанії становитиме 187,5 тис. грн.

Збільшення доходів компанії очікується за рахунок збільшення доходів від реалізації продукції.

Пропонована структура оборотних коштів підприємства представлена в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Планова структура оборотних активів підприємства

Показник	Звітний рік		Проект плану		Відхилення (±)		
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	абс., (±)	відн., %	питомої ваги, %
1 Грошові кошти та їх еквіваленти	5,6	0,72	6,0	1,42	0,4	7,14	0,70
2 Кошти у розрахунках	524,3	67,79	229,7	54,28	-294,6	-56,19	-13,51
3 Запаси	243,5	31,49	187,5	44,30	-56,0	-23,0	12,81
Усього оборотних активів	773,4	100,0	423,2	100,0	-350,2	-45,28	-

Отже, планова вартість оборотних активів підприємства становитиме 423 200 грн., тобто 350 200 грн. (423,2 – 773,4), тобто на 45,28 % (350,2 / 773,4 · 100) нижче значення звітного року. Плануються зміни в структурі оборотних

активів: зменшення питомої ваги середніх водних ресурсів на 13,51% (54,28 - 67,79) та збільшення питомої ваги великих водних ресурсів на 0,7% (1,42 - 0,72).).

Склад оборотних активів підприємства за рівнем доходів наведено на рисунку 3.5.

Рис. 3.5. Планова структура оборотних активів підприємства за рівнем їх ліквідності

3.3. Планування показників стану та використання оборотних коштів

Оцінка ефективності використання оборотних коштів здійснюється, як зазначалося, за допомогою показників його оборотності.

У таблиці 3.6 наведено розрахунок зміни оборотних активів аналізованого підприємства.

Таблиця 3.6

Планування показників ефективності використання оборотних активів підприємства

Показник	Звітний рік	Проект плану	Відхилення	
			абс., (±)	відн., %
1 Середні залишки оборотних активів, тис. грн.	660,65	598,3	-62,35	-9,44
1.1 Середні залишки грошових коштів та їх еквівалентів	5,9	5,8	-0,1	-1,69
1.2 Середні залишки коштів у розрахунках	430	377	-53	-12,33
1.3 Середні залишки запасів	224,75	215,5	-9,25	-4,12
2 Виручка від реалізації, тис. грн.	2762,2	2962,54	200,34	7,25
2.1 Одноденна виручка від реалізації, грн.	7,67	8,23	0,56	7,3
3 Оборотність оборотних активів, дні	86,13	72,7	-13,43	-15,59
3.1 Грошових коштів та їх еквівалентів	0,77	0,71	-0,06	-7,79
3.2 Коштів у розрахунках	56,06	45,81	-10,25	-18,28
3.3 Запасів	29,3	26,18	-3,12	-10,65
4 Число оборотів оборотних активів, раз	4,18	4,95	0,77	18,42
4.1 Грошових коштів та їх еквівалентів	468,17	510,78	42,61	9,1
4.2 Коштів у розрахунках	6,42	7,86	1,44	22,43
4.3 Запасів	12,29	13,75	1,46	11,88
5 Вивільнення (-), залучення (+) оборотних активів			- 110,53	

Дані, які містяться в таблицях 3.6 та 3.7, показують, що в результаті запропонованих дій було скорочено терміни реалізації всіх видів оборотних активів, що призвело до збільшення кількості (обсягу) платежів.

Таблиця 3.7

Планування показників ефективності використання оборотних активів
підприємства

Види оборотних активів	Середні залишки оборотних активів, тис. грн.			Оборотність оборотних активів						Сума додатково залучених (+) або вивільнених (-) коштів із обороту, грн.
				дні			кількість оборотів			
	звітний рік	проект плану	відхилення (±)	звітний рік	проект плану	відхилення (±)	звітний рік	проект плану	відхилення (±)	
1 Грошові кошти та їх еквіваленти	5,9	5,8	-0,1	0,77	0,71	-0,06	468,17	510,78	42,61	-0,49
2 Кошти у розрахунках	430	377	-53	56,06	45,81	-10,25	6,42	7,86	1,44	-84,36
3 Запаси	224,75	215,5	-9,25	29,3	26,18	-3,12	12,29	13,75	1,46	-25,68
Усього оборотних активів	660,65	598,3	-62,35	86,13	72,7	-13,43	4,18	4,95	0,77	-110,53
Одноденна виручка від реалізації	7,67	8,23	0,56	x	x	x	x	x	x	x

Отже, кількість грошових змін у статистиці збільшиться з 6,42 оборотів на рік до 7,86 оборотів, тобто порівняно зі звітним роком планується, що цифрові виплати з'являться і «швидко». Термін обороту коштів у розрахунках становитиме 45,81 днів, що на 10,25 днів швидше звітного року (45,81 - 56,06).

Оборотність оборотних коштів (рядок) зросла в плановому році з 12,29 обороту до 13,75 обороту. Таким чином, скорочено час закупівлі, тобто термін зберігання становитиме 26,18 днів замість 29,3 днів. Отже, можна зробити висновок, що в плановому році запаси підприємства планується поповнити 13,75 разів.

Зміна загальних оборотних коштів за звітний період зросла до 4,95 змін, період зміни оборотних коштів зменшився з 13,43 днів (72,7 - 86,13) до 72,7 днів.

Для додаткового пояснення зміну тривалості продажу оборотних активів показано на рисунку 3.6.

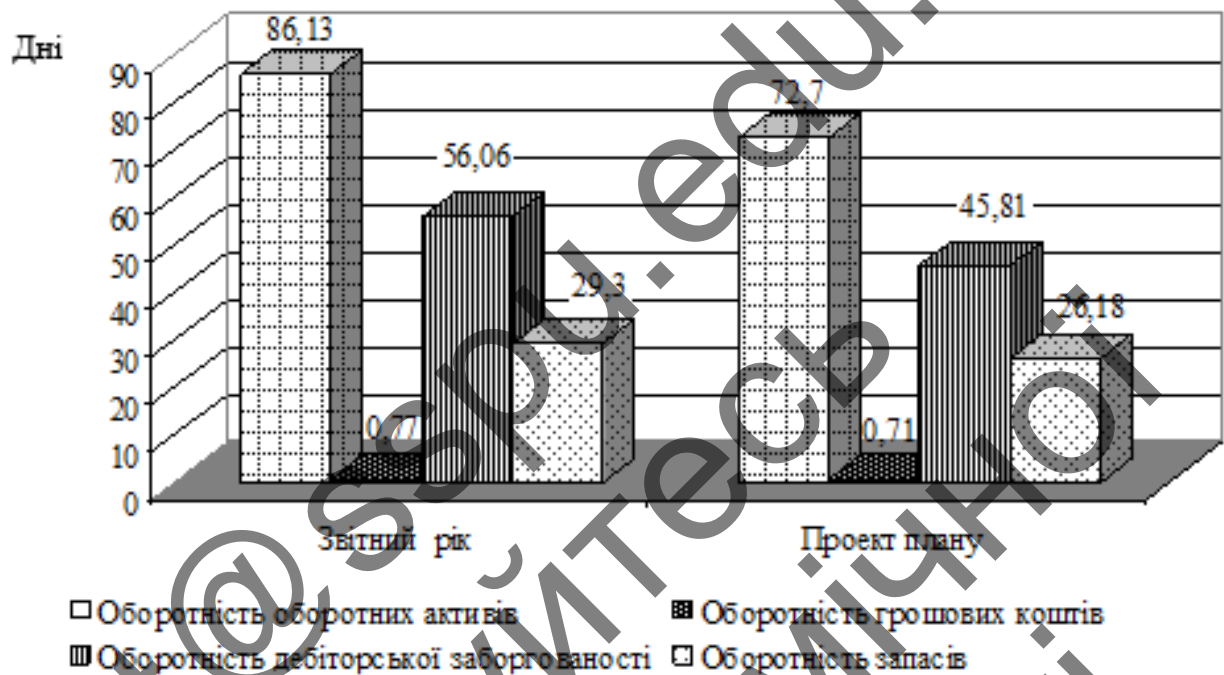

Рис.3.6. Динаміка часу оборотність оборотних активів

Слід зазначити, що швидкість зміни оборотних коштів дала змогу вивільнити оборотні активи на суму 110,53 тис. грн., у тому числі грошові кошти та їх еквіваленти 0,49 тис. грн., кошти в розрахунках на суму 84,36 тис. грн. та запаси на суму 25,68 тис. грн.

У таблиці 3.13 наведено розрахунок факторів, які спричинили зміну поточної дохідності.

Таблиця 3.8

Фактори, що впливають на оборотність оборотних активів підприємства

Види оборотних активів	Середні залишки оборотних активів, тис. грн.		Оборотність оборотних активів, дні			Відхилення (±)		
	звітний рік	проект плану	звітний рік	проект плану	скоригований показник	усього	в т. ч. за рахунок	
							виручки	середніх залишків
1 Грошові кошти	5,9	5,8	0,77	0,71	0,72	-0,06	-0,05	-0,01
2 Кошти у розрахунках	430	377	56,06	45,81	52,25	-10,25	-3,81	-6,44
3 Заласи	224,75	215,5	29,3	26,18	27,31	-3,12	-1,99	-1,13
Усього оборотних активів	660,65	598,3	86,13	72,7	80,27	-13,43	-5,86	-7,57
Одноденна виручка від реалізації	7,67	8,23	x	x	x	x	x	x

З даних таблиці 3.8 видно, що підвищення ефективності використання оборотних активів відбулося за рахунок збільшення виручки від реалізації та зміни розміру середнього залишку активів.

Збільшення прибутку від реалізації продукції відбилося на швидкості оборотності оборотних коштів на 5,86 дня в цілому по підприємству та деяких видів оборотних засобів: грошей на 0,05 дня, коштів на рахунках з 3,81 дня., дати та розклад до перших 99 днів.

Зменшення розміру середнього залишку оборотних активів призвело до збільшення швидкості перерахунку на 7,57 дня в цілому по підприємству та окремих видів оборотних активів: готівка на 0,01 дня, грошові кошти на рахунках – на 6,44 дня, частки від 1,13 дня

ВИСНОВКИ

Наявність оборотних коштів для оптимальної структури підприємства має важливе значення для його нормального функціонування та фінансової стабільності в умовах ринкової економіки. Крім того, ефективність управління та контролю оборотного капіталу компанії залежить від рівня управління та інтеграції аналітичних процесів оборотного капіталу компанії в минулому, планування оборотного капіталу та управління виконанням планів. та прийняття оперативних рішень, що підвищують ефективність використання оборотних коштів.

У роботі розглядається проблема підвищення ефективності використання оборотних коштів ТОВ «ІТК Автоматик Груп».

У 2021 році підприємством отримано дохід (виручка) від реалізації продукції в сумі 2762,2 тис. грн., що на 176,8 тис. грн. тобто на 6,84% більше, ніж у 2020 році.

Середньооблікова чисельність працівників підприємства за аналізований період не змінилася і склала 12 осіб. Порівняно з 2020 роком середня річна зарплата одного працівника зросла на 14,73 тис. грн., а одного працівника на 19,64 тис. грн. Витрати на оплату праці працівників зросли на 20,9 тис. грн. або 6,1 відсотка.

Середньорічна ціна основних засобів у 2021 році становила 1057,1 тис. грн, тобто у 2020 році зросла на 50,55 тис. грн. або на 5,02 відсотка. Водночас інвестиційні витрати в основний капітал зросли на 0,04 грн. або 1,56% до 2,61 грн.

Ціна реалізованих товарів у 2021 році склала 2 643 200 грн, тобто у 2020 році вона зросла на 211 400 грн, тобто на 8,69%, а ціни з 1 грн реалізованих товарів у 2021 році досягли 95,69 коп., тобто 1,63 коп. на 1,73% і більше, ніж минулого року.

Прибуток від реалізації продукції за звітний рік зменшився на 34,6 тис. грн. або до 22,53% і до 119,0 тис. грн. Вихід продукції у 2021 році становить 4,5%, тобто порівняно з 2020 роком знизився на 1,82%.

Аналіз стану та використання оборотного капіталу аналізованого підприємства показав, що на кінець 2021 року підприємство мало вартість активів 1577,4 тис. грн. Вартість активів компанії за 2021 рік порівняно з 2020 роком зросла на 214,7 тис. грн. або 15,76 відсотка. Більша частина цього скорочення пов'язана зі збільшенням наявних активів компанії.

Основні засоби мали найбільшу вагу в структурі активів компанії за останні три роки, але варто зазначити, що до кінця 2021 року їх питома вага збігається з питомою вагою оборотних активів. Таким чином, основні засоби становитимуть 50,97% вартості будинків у 2021 році порівняно з 59,79% у 2020 році та 63,08% у 2019 році.

Порівняно з 2019 роком вартість оборотних активів зросла на 319,3 тис. грн, а порівняно з 2020 роком збільшення становить 225,5 тис. грн. Загальна вартість оборотних коштів на кінець 2021 року становить 773,4 тис. грн.

На кінець 2021 року найбільшу питому вагу в структурі оборотних активів компанії мають середньоліквідні активи (борг) – 67,79%; мінімум – ліквідні активи (гроші) - 0,72%. Частка оборотних активів з маловодністю на кінець 2021 року становить 31,49%.

Іншими словами, існує різниця в зносі оборотних активів підприємства в аналізованому періоді.

Основним джерелом фінансування оборотних активів аналізованого підприємства є власні оборотні кошти. У 2021 році 55,1% оборотних активів фінансуватиметься за рахунок оборотних коштів і 44,9% оборотних активів – за рахунок позикових коштів.

Аналіз показників ефективності використання оборотних коштів підприємства показав, що час одного кругообігу оборотних активів у 2021 році становить 86,13 днів, тобто порівняно з 2020 роком зменшиться на 16,35 дня.

Зменшення оборотності оборотних активів можна розглядати і в розрізі окремих його видів (крім фондів). Оборотність запасів зменшилась на 2,17 дня, а готівки в касі – на 14,25 дня. Ці зміни свідчать про зниження ефективності використання наявних активів підприємства.

Повільна оборотність оборотних активів призвела до необхідності збільшення оборотних коштів у 2021 році в сумі 125,4 тис. грн.

Проведений аналіз факторів показав, що причиною погіршення показників ефективності використання оборотних активів є збільшення розміру середнього залишку оборотних активів, оскільки зміна оборотних активів з 20,81 днів. Збільшення продажів позитивно вплинуло на оборотність оборотних активів і призвело до збільшення оборотності на 4,46 дня по всій компанії та різних оборотних активів.

У звітному році прибуток за оборотними активами зменшився на 18,99% порівняно з 2020 роком. Розмір прибутку також зменшився з 100 грн. оборотних активів до 12,65 грн.

Найбільш ефективний показник використання оборотних активів зменшився з 0,39 до 0,87.

Загалом, за результатами аналізу можна зробити висновок, що підприємство використовує оборотні кошти менш ефективно порівняно з попереднім роком.

У дослідженні досліджено вплив факторів на рівень оборотності капіталу підприємства за допомогою множинного регресійного аналізу. Розраховані параметри рівняння регресії показали, що при збільшенні поточного індексу платоспроможності одиниці та незмінному рівні інших факторів індекс оборотних коштів зростає на 0,324, а при збільшенні одиниці ступеня незалежності та постійному рівні інших чинників коефіцієнт оборотного капіталу збільшується до 1,1787, а коефіцієнт експлуатації власних ресурсів на одиницю збільшується, а решта факторів залишаються незмінними, коефіцієнт оборотного капіталу - робота зменшується на 1,3549.

94,8% відмінностей у ступені зміни оборотного капіталу походять від факторів, включених до моделі, і 5,2% від інших факторів, про що свідчить значення коефіцієнта детермінації.

На основі аналізу розглянуто шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства:

- збільшення прибутку від реалізації продукції;
- зменшення заборгованості;
- реалізація певної готової продукції на складах підприємства.

Акцент зроблено на розвитку ефективних практик у сфері управління кредитами.

Примірний план свідчить про зменшення комерційної дебіторської заборгованості на 232 тис. грн., або на 68,12 %, а також зменшення загальної суми коштів на рахунках на 294,6 тис. грн. або на 56,19%, зменшення загальної вартості запасів на 56,0 тис. гривні. або на 23,0% при збільшенні грошових коштів та їх еквівалентів на 0,4 тис.грн. або 7,14 відсотка.

У структурі поточних активів плануються наступні зміни: зменшення питомої ваги середніх водних ресурсів на 13,51 % та збільшення питомої ваги великих водних ресурсів на 0,7 %.

Завдяки обраним методам скорочено час зміни наявних активів, що збільшило кількість змін.

Отже, кількість змін оборотних коштів у зразковому плані становить 4,95 раз, у звітному році 4,18 рази. Зміна оборотних коштів у днях прискорилося на 13,43 дня до 72,7 дня. Рахунки швидко повертаються за 10,25 дня, запаси за 3,12 дня, а готівка та капітал – за 0,06 дня.

Усе це свідчить про те, що запланована діяльність могла б підвищити ефективність використання оборотних коштів підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адизес І. В. Менеджмент. – К.: Видавничий Дім "Максимум", 2015. – 315 с.
2. Андрійчук В. Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: підручник / В.Г. Андрійчук//.- К.: КНЕУ, 2016. - 779 с.
3. Армстронг М., Ланкастер Д., Уотерс Д., Йорк Д., Ленгли Н. Менеджмент: методи и приемы. – К.: Знання-Прес, 2015. – 876 с.
4. Білик М. Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємства: навчальний посібник / М. Д. Білик. – К.: КНЕУ, 2015. – 325 с.
5. Богоявленська Ю. В. Проектний аналіз: навчальний посібник / Ю. В. Богоявленська – К.: «Кондор», 2014. – 336 с.
6. Бойчик І. М. Економіка підприємства: навч. посіб. / І. М. Бойчик. – К.: Атіка, 2017. – 528 с.
7. Болюх М. А. Економічний аналіз: навч. Посібник / М. А. Болюх, В. З. Бурчевський, М. І. Горбатюк. – К.: КНЕУ, 2013. – 556 с.
8. Бондар Н. М. Економіка підприємства: навч. посібн. / Н. М. Бондар – К.: Видавництво А. С. К., 2014. – 400 с.
9. Буднік М.М. Стратегічне управління: навчальний посібник /М.М. Буднік, Г. С. Невертій, Н. М. Курилова. — К. : Видавничий дім «Кондор», 2020. — 292 с.
10. Буряк П. Ю. Фінансово-економічний аналіз: підручник / П. Ю. Буряк. – К.: ВД «Професіонал», 2014. – 528 с.
11. Говорушко Т. А. Управління ефективністю діяльності підприємств на основі вартісно-орієнтованого підходу: монографія / Т. А. Говорушко, Н. І. Клімаш. – К.: Логос, 2015.
12. Дейнека О. В. Сутність поняття «фінансовий результат» та особливості його формування / Дейнека О. В., Остапенко О. А. // Молодіжн. наук. вісн. УАБС НБУ. Економічні науки, 2013. – №4
13. Єрмошенко М. М., Єрохін С. А., Стороженко О. А. Менеджмент.

– К.: НАУ, 2015. – 656 с.

14. Ігнат'єва І. А. Корпоративне управління [текст]: підручник. / І. А. Ігнат'єва, О. І. Гарафонова – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 600 с.

15. Ізмайлова К. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / К. В. Ізмайлова. – К.: МАУП, 2011. – 152 с.

16. Іслямова Е. Р. Методи визначення вартості компанії / Е. Р. Іслямова // Науковий вісник НГУ. – 2016. – № 1.

17. Іщенко І. І. Оцінка економічної ефективності виробництва та затрат / І. І. Іщенко, С. П. Терещенко – К.: Вища школа, 2014. – 187 с.

18. Керейцева Г. Г. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. / Г. Г. Керейцева. – Київ: «Центр навчальної літератури», 2014. – 531 с.

19. Киржнер Л. А., Киенко Л. П., Лепейко Т. И., Тимонин А. М. Менеджмент організацій. – К.: КНТ, 2015. – 681 с.

20. Клебанова Т. С. Банкрутство і санація підприємства: теорія і практика кризового управління. / Т. С. Клебанова, О. М. Бондар, О. В. Мозенков. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2013 – 272 с.

21. Коваленко Л. О. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / Л. О. Коваленко, Л. М. Ремньова. – К.: Знання, 2015. – 485 с.

22. Ковальчук В. М. Загальна теорія економіки (теоретична економіка): навч. посібник / В. М. Ковальчук – Тернопіль: ТАНГ – «Астон», 2012. – 367 с.

23. Ковальчук І. В. Економіка підприємства: навч. посіб. / І. В. Ковальчук. – К.: Знання, 2018. – 697 с.

24. Конституція України /Прийнята 28 червня 1996 року./ Верховна Рада України – К.: Парламентське вид-во, 2015. – 59 с.

25. Костюк В. К., Воїнова Н. В., Цимбалюк Л. Г., Цишевський В. Г., Пішеніна Т. І. Організація і планування виробництва. – К.: Університет "Україна", 2015. – 330 с.

26. Красник В. В. Управління електрогосподарством підприємств: виробничо-практичний посібник / В. В. Красник, – К.: Знання, 2018. – 97 с.

27. Кураков Л. П. Економіка і Право: словник-довідник / Л. П. Кураков – Тернопіль: Економічна думка, 2014. – 18 с.
28. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання / Л. А. Лахтіонова. – К.: КНЕУ, 2011. – 387 с.
29. Литвин Б. М. Аналіз господарської діяльності / Б. М. Литвин. – Львів: Світ, 2012. – 272 с.
30. Литвин Б. М. Фінансовий аналіз в управлінні підприємством: науковопрактичний посібник / Б. М. Литвин. – Тернопіль: Економічна думка, 2013. – 164 с.
31. Лопатніков Л. І. Економіко-математичний словник. Словник сучасної економічної науки. / Л. І. Лопатніков. – 5-е вид., перероб. і доп. – М.: Справа, 2013. – 520 с. 133
32. Манів З. О., Луцький І. М. Економіка підприємства. – К.: Знання, 2015. – 580 с.
33. Мельник Л. Г. Економіка підприємства: конспект лекцій: навч. посіб. / Л. Г. Мельник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2014. – 412 с.
34. Мних Є. В. Економічний аналіз: підручник / Є. В. Мних. – Київ: Центр навчальної літератури, 2015. – 472 с.
35. Отенко В. І. Формування аналітичного інструментарію оцінки ефективності діяльності підприємства / В. І. Отенко. – Бізнес-інформб, 2013. – 232-237 с.
36. Пересада А. А. Управління інвестиційним процесом / А. А. Пересада. – К.: Лібра, 2012. – 472 с.
37. Петрович Й. М. Економіка підприємства: підручник / Й. М. Петрович. – Львів: «Новий світ-2014», 2014. – 680 с.
38. Півторак М. В. Класифікація основних засобів: вітчизняний досвід / М. В. Півторак / Агроінком. – №5. – 2016 – 6-11 с.
39. Поддєрьогін, А. М. Ефективність управління грошовими потоками підприємства / А. М. Поддєрьогін, Я. І. Невмержицький. – Фінанси України, 2017. – 119-127 с.

40. Пономаренко В.С. Стратегічне управління підприємством: монографія / В.С. Пономаренко. – Х.: Основа, 2019. – 620 с.
41. Пономарьова І. В. Реалізація стратегії розвитку підприємства за допомогою збалансованої системи показників // Економічний простір: Збірник наукових праць. – №27. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2019. – 202-210 с.
42. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: підручник / П. Я. Попович. – Тернопіль: Економічна думка, 2015. – 630 с.
43. Портер М. Стратегія конкуренції: навч. посіб. / М. Портер. – К.: Основи, 2017. – 264 с.
44. Приятельчук А. О. Структура філософії економіки / А. О. Приятельчук // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2016. – Вип. 48. – 70-78 с.
45. Пястолов С. М. Економічний аналіз діяльності підприємства: навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів / С. М. Пястолов. – М.: Академічний проект, 2015. – 576 с.
46. Радецька Л. П. Щодо удосконалення системи мотивації праці / Л. П. Радецька. – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2015. – 3–4 с.
47. Рєпіна І. М. Активи підприємства: таксономія, діагностика та управління: монографія / І. М. Рєпіна. – К.: КНЕУ, 2012. – 274 с.
48. Роїна О. М. Договори у господарській діяльності: практичний посібник / О. М. Роїна – К.: КНТ, 2015. – 732 с.
49. Русак В. А. Фінансовий аналіз суб'єкта господарювання: довід. посібник / В. А. Русак, Н. А. Русак. – Мінськ: Вища школа, 2017. – 309 с.
50. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посібник / Г. В. Савицька. – К.: Знання, 2015. – 662 с. 135
51. Скібіцький О. М. Антикризовий менеджмент: криза і банкрутство: навч. посіб. / О. М. Скібіцький. – К.: ЦУЛ, 2016. – 568 с.
52. Сладкевич В. П. Стратегічний менеджмент організацій : Підруч.

для студ. вищ. навч. закл. – К. : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2015. – 496 с.

53. Статистична інформація. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

54. Стефаненко М. М. Застосування методологічного інструментарію контролінгу в фінансовому управлінні вітчизняних підприємств / М. М.

55. Стефаненко. – Фінанси України, 2017. – 144-152 с.

56. Табахарнюк М. О. Системне управління процесами мотивації персоналу організацій / М. О. Табахарнюк. – Л.: НАН України ; Ін-т регіон. дослідж, 2015. – 19 с.

57. Фатхутдінов Р. А. Конкурентоспроможність: економіка, стратегія, управління: навчальний посібник / Р. А. Фатхутдінов. – М.: ІНФРА-М., 2016. – 312 с.

58. Філатов О. К. Проблема підвищення рівня конкурентоспроможності продукції підприємств / О. К. Філатов. – К.: КНЕУ, 2019. – 30 с.

59. Фролова Т. О. Фінансовий аналіз: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення і практичних завдань / Т. О. Фрутова. – К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2015. – 253 с.

60. Шаповал М. І. Менеджмент якості. – К.: Знання, 2015. – 472 с.

61. Шегда А. В., Нахаба М. П., Баюра Д. О., Голованенко М. В., Горянський В. Ф. Економіка підприємства – К.: Знання, 2015. – 615 с.

62. Шеремет О. О. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / О. О. Шеремет. – К.: 2015. – 196 с.

63. Шершньова З. Є. Стратегічне управління: навч. посіб./ З. Є. Шершньова, С.В. Оборська. – К.: КНЕУ, 2019. – 384 с

64. Ястремська О.М. Стимулювання діяльності менеджерів стратегічного рівня управління підприємствами: монографія. / О. М. Ястремська, О. П. Куліков, А. С. Тутова. Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2023. – 324 с.

fizmat@sspc.edu.ua
Дотримуйтеся
правил академічної
добросовісності